

Enhver urett som vi tåler
gjør oss til medskyldige
i en voldsdåd.

Oschenius

Nr. 5/6 - 1983 - 32. årgang
Løssalg kr. 5,-

ROLF JØRGEN FUGLESANG:

Refleksjoner omkring de 50 år

Da Vidkun Quisling i 1933 trådte frem som grunnleggeren av det nye politiske partiet Nasjonal Samling, var det med tilslutning fra mange forskjellige grupper i folket. Det er ingen tvil om at han med sitt nye parti fylte et savn og et behov for en politisk fornyelse som var sterkt tilstede dengang i vide kretser. Vi var unge mange av oss, først i tyveårene var vi. Quisling skapte en visjon i oss — visjonen om et nytt Norge — fridd fra klassekamp og revolusjonær undergraving, fra krise og nød, fra arbeidsledighet og gjeldstrykk — visjonen om et nytt Norge, tuffet på nasjonal solidaritet, på foreningen av de byggende krefter

i en nasjonal samling om det å gjenreise landet — skape et nytt, et sterkt, et fremtidens Norge.

Det er siden brukt som argument mot NS den tallmessige svake oppslutningen partiet fikk ved valget høsten 1933. Dette argumentet imponerer meg lite. Ser en dette argumentet i relasjon til at det her dreiet seg om en liten diminutiv gruppe som alt i startgropen ble utsatt for den overveldende tyngden av en motpropaganda fra en nesten samlet partipresse på både venstre- og høyresiden i vårt politiske forum, en verbal nedslakting fra de hundrer talerstoler landet rundt, så er det nærmest til å forundre seg over at NS i det hele tatt fort-

satte å eksistere som partigruppe. Men det gjorde det, og en ganske aktiv og pågangsvillig gruppe også.

Siden fulgte år med forkjetring, med mistenkeliggjøring og utskjelling, med mobbing og forvrengning. Jeg har ofte reflektert over, hvorfor vi fortsatte vår innsats for NS i disse slitsomme årene, hvorfor ga vi ikke opp og kapitulerte overfor denne kompakte majoriteten? En majoritet som hadde alle maktmidler i sine hender og som overøste oss med alt det som for oss måtte fortone seg som usannheter og forvrengninger? Ja, like til beskyldningene om forræderi mot vårt eget land under krigens vonde år —

forræderi mot det landet som våre unge ofret livet for.

Nei, vi kapitulerte ikke. Vi var unge mennesker som engang hadde skuet inn i det lovede land — sett visjonen om «det nye Norge» — «det nye Europa» — i samarbeid og felles innsats for de felles oppgaver!

Femti år er det siden! Det faller meg inn at nå burde vel snart tiden være inne til å nå frem til den nøkterne ettertanke på begge sider av den kløften som er skapt — nå burde vel tiden være inne til å anerkjenne og å respektere de gode hensikter på begge sider — de hensikter og motiver som burde være det i

felles grunnlaget for alle nordmenn, også i denne sammenheng; kampen for det felles fedreland — for Norge! La det være skjedd ut fra forskjellig vurdering og på forskjellig grunnlag. Det stiger frem i erindringen noen linjer fra et av de glemte vers i fedrelandssangen:

Fienden sitt våben kastet,
op visiret for,
vi med undren mot ham
hastet;
ti han var vår bror.

Vi er rede til å møtes i forsoning. Er dere?

R.J.F.

Kommunistene ønsket unntakstilstand og gisseldrap

Av John Sand

Den 4. september 1942 ble det av eksilregjeringen i London holdt en konferanse hvor det bl.a. ble referert et telegram til Trygve Lie fra Hjemmefronten. I telegrammet blir Lie bedt om «å gjøre hva som står i Deres makt for å hindre terroristiske handlinger etter den linje kommunistene har slått inn på». Det fremgår av telegrammet at Hjemmefrontledelsen betraktet attentat mot bl.a. Statspolitiet som terrorhandling. I telegrammet heter det videre: «Vi (Kretsen) har sikkerhet for at om det kommer til flere terroristiske handlinger av denne art, vil resultatet bli unntakstilstand, folk vil bli arrestert i massevis og gisler skutt. For kort tid siden uttalte en aktiv kommunist at det var akkurat det som var meningen.»

To dager senere, den 6/9 1942 talte Johan Nygaardsvold i britisk kringkasting. I talen understreket Nygaardsvold at det «for et avvæpnet folk som det norske var umulig å sette fysisk makt inn». Videre sa Nygaardsvold bl.a.: «Under de rådende forhold retter jeg en inntrengende appell til alle om å avholde seg fra individuelle aksjoner som ikke tjener noen fornuftig hensikt, men som bare vil føre til skjerpet terror... Regjeringen ber alle landsmenn om å holde fast ved den linjen som hittil har vært fulgt, og å unngå enhver ubesindig opptreden, som bare vil brin-

ge gode nordmenns liv og hele vår nasjonale sak i fare.

Universitetslektor Ole Kr. Grimnes kommer i sin bok «Hjemmefrontens ledelse» inn på at det var kommunistenes krav om en «aktiv krigføring» som fikk HL-ledelsen til å innføre vold som motstandsmiddel, stikk i strid med Nygaardsvolds appell. Grimnes påpeker at det må være hevet over tvil at kommunistpartiet «særlig hentet sin inspirasjon østfra» og at «den kommunistiske sabotasje og partisanlinjen må således først og fremst forstås på bakgrunn av den alminnelige oppfordring til kamp bak fiendens linjer som Stalin utstedte allerede sommeren 1941». Grimnes opplyser også at den militære HL-ledelse «enstemmig var imot» at det skulle sendes folk over til England for å få opplæring i sabotasje, men at HL-ledelsen «fant å måtte lystre ordre».

Det var ikke bare i Norge at kommunistene følte seg forpliktet til å følge Stalins paroler. Den danske historiker, professor dr. Jørgen Hæstrup forteller i sin bok «Den 4. Vaabenart» (Odense Universitetsforlag 1976) side 432: «Forrest for attentatets be rettigelse stod kommunistene, for hvem enhver form for øjeblikkelig handling etter juni 1941 stod som patriotisk og ideologisk i forpligtelse i almindelighed og en forpligtelse overfor Sovjetunionen i særdeleshed». — «Vo-

res pligt er at hjælpe Sovjetunionen med alle midler» hed det i det illegale blad l'Humanite i juli 1941 og i samme blad lød det i oktober 1941: «For at fremskynde sejerstimen for Sovjetunionen og de undertrykte folk, hvad er da fornødent? Handling, påny handling og stadig handling». Hvad konsekvensen angikk måtte de acsepteres, og argumentasjonen ble i august 1941 presset frem til det yderligere standpunkt, at nettopp repocalierne kunne tilføre modstandskampen ny vitalitet: «Blodet som farver brostenene røde vil få ny høst til at gro frem».

I sin siste bok «Krigstid 1940—45» gir Haakon Lie en nokså utførlig beretning om de norske kommunistenes illegale virksomhet. Og Lie stiller spørsmålet: Hvilken tragedie ville ha utspilt seg hvis kommunistene hadde formådd å utløse en geriljakrig i 1942/43?

Bjerkadal, 1. mai 1983,
John Sand

GI DETTE NUMMER VIDERE

til en annen når du har
lest det! Det er en god
måte å fremme vår sak
på, og den kan også
skaffe oss nye abonnenter.

Interessant skrift fra Lokalhistorisk Institutt

Norsk Lokalhistorisk Institutt gir en vurdering av Fåberg og ga 1982 ut et 60-siders skrift Lillehammers historie. Han stil- som allerede nu er kommet i ler bl.a. spørsmålet: «Kunne vi nytt opplag: «Bygd og by under okkupasjonen». Skriftet gjengir en rekke foredrag. Dr. phil. Rolf Fladby omtaler nyordningen i kommunene, men han unnlater å nevne at det var jøssing-fylkesmennene i samarbeid med NS-fylkesførere som gjennomførte nyordningen. I avsnittet «Arbeidslivet» kommer dr. Fladby inn på at det først og fremst var de bedriftene som fremstilte krigsviktige produkter, ved siden av utbygging av flyplasser for tyskerne, som skaffet folk arbeid. Fladby beklager at lokalhistorikerne har vist liten interesse for spørsmål om det arbeid som foregikk på krigsviktige anlegg og for leveranser til den tyske krigsmaskin. Lektor Martin Dehli tar for seg emnet «Å arbeide med lokal okkupasjonshistorie». Lektoren uttaler bl.a.: «Tematisk hører det («rettsopp- øjret») med til okkupasjonstidens historie selv om det i tid strakte seg langt utover den. Men framfor alt gir det grunnlag for å forstå mange NS-medlemmer bedre, og det oppfordrer til kritikk av hele det omfattende landssvikoppgjøret, ikke bare av et skandaløst langvarig og til urettferdig rettsoppgjør, men også av utestengning gjennom mange år fra arbeidsliv og sosialt liv for dem som hadde gjort opp sin sak. Både myndigheter, grupper og enkeltpersoner gjorde seg skyldig i urettferdigheter...»

Cand. phil. Ragnar Øvrelid

gir en vurdering av Fåberg og Lillehammers historie. Han stil- ler bl.a. spørsmålet: «Kunne vi ikke nå, etter snart 40 år, få emnet belyst frå NS-sida også? Har red. prøvd å få folk med den bakgrunnen til å fortelje om sine opplevingar? Eller er sjølve tanken framleis tabu?» Amanuensis Gudmund Moren spør i sitt foredrag: «Var det ikke andre personer i svært betydningsfulle posisjoner politisk og økonomisk som svek landet i like høy grad som NS-medlemmene, i sitt samarbeid eller sin unnnfallenhet overfor okkupasjonsmakta Tyskland?»

«Motstandsbevegelsen i bygdesamfunnet» er temaet for amanuensis Terje Halvorsens foredrag. Halvorsen kommer inn på problemet med alle ryktene etter krigen. Jeg antar at svært mange av bladets lesere vil kjenne igjen det Halvorsen forteller: «Jeg har selv i all fortrolighet av tidligere motstandskjempere blitt gjort delaktig i «avsløringer» av bestemte personer som angivelig skulle være skyld i slike hendinger, mens de tyske kildene viser at bakgrunnen var en helt annen og at vedkommende person i virkeligheten var uten skyld i det hele.» Forskningsstipendiat Tore Pryser påpeker at lokalhistoridels urettferdig rettsoppgjør, men også av utestengning gjennom mange år fra arbeidsliv og sosialt liv for dem som hadde gjort opp sin sak. Både myndigheter, grupper og enkeltpersoner gjorde seg skyldig i urettferdigheter...»

Noe historisk nytt inneholder skriftet ikke. Men de tanker som denne nye historikergenerasjon gir uttrykk for er slett ikke uinteressante.

Sverre Nielsen

Englands-dokumentene

Av A. I. Bru

Det har vært en prøvelse å se hvordan Folk og Land har spredt denne artikkelserien ut over hele avisen. I april-nummeret overgikk avisen seg selv i å sjonglere med stoffet. Ikke bare var deler av en annen artikkel kommet inn i serien, men hele avslutningen var snudd bakfram, slik at mine sluttbemerkninger var kommet foran avslutningen, og det britiske resymé som skulle ha vært helt til slutt, var kommet foran.

Jeg forstår ikke hvorfor det skal være nødvendig å lage avisen til en labyrinth, som de fleste antagelig ikke orker å finne ut av. Avisen er vel til for leserne.

A. I. Bru

Redaksjonen svarer:

For noen år siden hendte det at en journalist i et av Danmarks dagblad hadde levert to referater til sitt blad. Ett om en fest for en kjent biskop, og et annet om demonstrasjonen av en ny type svineslaktermaskiner. Festen var sikkert vellykket, men biskopen hadde grunn til å være misfornøyd med referatet. For da den unge ombrekker gjorde formen istand, kom han til å blande de to referater, slik at da bladet kom ut om morgenen kunne man lese følgende:

«Igår kveld ble det holdt en stemningsfull fest i slakterhuset for vår avholdte biskop. Da alle gjestene var benket om det blomstersmykkede bord, ble det intetanende svin grepet i halen og dyppet i karet med det kokende vann. Deretter reiste biskopen seg synlig beveget, og takket for all kjærlighet og omsorg. Talen var kort, for maskinen grep ham, og i kortere tid enn det tar å skrive dette, var svinet skåret i stykker og bearbeidet til delikate pølser.»

— — —
Dette referat gir et eksempel på hvordan ombrekkningsfeil kan skape den fullstendige forvirring blant avislesere, og ikke minst fortvilelse hos redaktører og medarbeidere.

Ombrekkningsfeil er likevel vanskelig å unngå, noe enhver gammel avismann vet. At noen linjer av en frontkjemperartikkel var kommet inn i serien om Englandsdokumentene (nr. 4 - 1983) er vi de første til å beklage, men lignende tekniske feil vil helt sikkert også oppstå i fremtiden. I vår avis, og i andre aviser.

Når det gjelder spredningen av artikkelserien over flere sider, ble dette gjort av hensyn til leserne. Hel-sider med såkalt «langhalm» er vanskelig å fordøye, og det var slett ikke meningen å lage noen labyrinth.

Uansett, — til tross for den store oppmerksomhet «Englandsdokumentene» har vakt

over hele landet, er vi nå oppmerksomme på at slike lange serier ikke passer i en månedsavis som FOLK OG LAND. Med den begrensede plass avisen har, skjøv den ut annet verdifullt stoff, og dokumentene burde i stedet vært gitt ut i bokform.

A/S HISTORISK FORLAG og INO, som er eiere av det meget omfattende materiale, vurderer nå en slik utgivelse.

«Folk og Land» og leiesoldatene

I «Klassekampen» finner jeg følgende:

«Vigilante eksisterer ikke mer som organisasjon. Den var historie allerede før Hadelandsdrapene. Blomqvist var da i gang med å bygge en ny organisasjon. Men dette er skjovet til side til fordel for leiesoldat-miljøet som oppfyller både våpen-fanatismen, eventyrlysten og de politiske ønskemålene.

I «Merc-klubben» fins da også flere andre navn som politiet hadde på sin liste da de etterforsket Vigilante-organisasjonen.

Under Hadelands-saken ble disse stemplet som nazister. Men det fins ingen forbindelser til Blücher & Co. De har stort sett bare forakt til overs for de organiserte ny-nazistene.

De sju som skal til Nicaragua for å slutte seg til opprørsstyrkene, har fått ordnet kontrakter gjennom «Folk og Land» og gammelnazisten Egil Høigjelle. Det som forener er antikommunismen, og Høigjelle blir sett på som en tøffing av et helt annet kaliber enn slappfiskene i Nasjonalt Folkeparti.»

Herr redaktør!

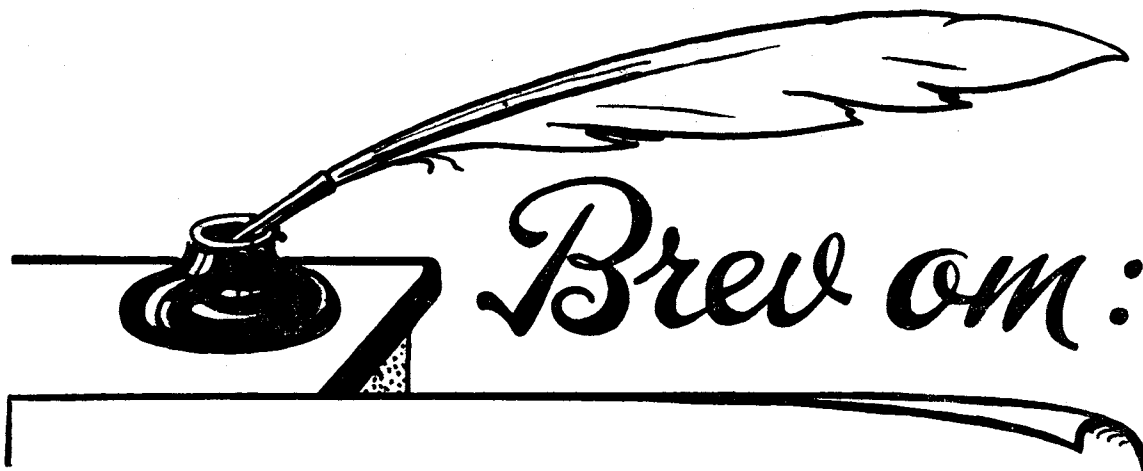
Er det riktig at leiesoldater som har slutet seg til frihetsstyrkene i Nicaragua, har fått ordnet kontrakter gjennom FOLK OG LAND?

P.P.

Svar:

Selvsagt er dette det vanlige sludder og vås.

Red.

KRIGSHISTORIE

Slår man opp i Gyldendals store leksikon får man vite at Waffen-SS var «kjent for sin brutale krigføring».

Dette er for det første ikke sant, det er en myte laget etter krigen, og for det annet har den slags usikre mehingsytringer intet å gjøre i et leksikon, som skal være tidløst. Det franske «Larousse» fra 1946 ville ikke engang skrive at Hitler var død, men nøyet seg med det helt sikre «hans død ble bekjentgjort».

Men hos oss tar selv et leksikon det ikke så nøye, bare man kan sverte siste krigs tapere.

Og den annen side — hva får vi vite om den?

Liddell Hart var englander og vel anerkjent som den mest betydelige krigshistoriker i dette århundrede.

I sin lille bok «The revolution in warfare», utkommet i 1946, betegner han den krig som ble ført av Vestmaktene — hans egne — med bombing av de tyske byer, som «den mest usiviliserte krigføring verden har kjent siden mongolenes herjanger».

Dette blir ikke antydning i noe leksikon. Liddell Hart er død,

og hans lille bok fra 1946 blir tiett i hjel. Da han senere utga sitt store verk «Den annen Verdenskrig» (utgitt på norsk av Cappelen) avsto han fra den krasse fordømmelse fra dengang, han refererer bare tørt hva som hendte. Verket skulle jo selges!

Og hvem er det man lar komme til England i TV-serien «Vi ses igjen» som vel størstedelen av det norske folk sitter opptatt av en gang i uken? Jo, nettopp de som startet denne krigføring, her viklet inn i hverdagsdetaljer, heltedyrking og romantikk. Følg med!

Prøv ikke å si noe galt om dem! Selv Liddell Hart ble forsiktig. De er etablert av hele seierherrenes PR-apparat som trauste og oppofrende kjempere for den gode sak. Og på den annen side var jo bl.a. udyrene i Waffen-SS som vel dog ikke ble rammet særlig av bombeteppene over de store byer.

Selvsagt kan ingen påstå at de enkeltpersoner man møter ikke var bra mennesker. Men den krig de ble satt til å føre rimer lite med den siviliserte overflate.

Et solid innlegg er det i alle fall — for seierherrenes historie-skriving. HAFR

Filmen om Gandhi

Filmen om Gandhi omtales som «årets film».

Og bevares — i over tre timer blir du fengslet av bildene. De fleste opptak er gjort i India og man får et lite inntrykk av dette eventyrlige store land.

Man ble kjent med mannen som med tanker og trass greide å riste vekk den engelske undertrykkelse. Med mannen som viet sitt liv til å jage engelskmennene ut av India.

Alle roller er besatt med fremragende skuespillere og det opptrer flere statistere i denne film enn i noen annen, — hele 500 000 blir det sagt.

Vi har alle noe å lære av filmen. Filmskaperen som er født i Cambridge i 1923, har forsøkt å lage en film som «Gandhi ville sette pris på».

Javel, — men her trengs noen kommentarer:

Vi overværer en av de mange rettsaker mot Gandhi. «Før fan-

er det slik at engelskmennene er spesialister i å få andre til å slåss for seg. Men jeg spør: Her hvor det er så mange statistere, — kunne man ikke også ha kostet på noen som ser ut som engelskmenn?

Kaktus

Brev om: Brave gutter

Vi sender våre hjerteligste hilsner til Knud Nielsen i Mal-mø. En av våre kjæreste venner. I siste brev til oss skriver han bl.a.:

«I er nogle brave Gutter, der-oppe i Norge. — Man kan jo ligefrem komme til at holde meget af en Mand, en retvis Mand, som Stortingsrepræsentant (tidl.) Erland Asdahl: «Landssvikoppgjørets verkebyll må fjernes!» Sådanne repræsentanter for retvise, har altså sid-det i det Norske Storting. — Hvad har vi nede i Danmark? — Mine tanker går uvilkårligt til den gamle Vits: «Island har Alting, Norge har Storting, Danmark har Ingenting». —

Takk for besøket Sven A. Lundehäll

Høyst overraskende møtte vår svenske venn, Sven A. Lundehäll, opp på INO's årsmøte den 16. april i år.

Et hyggelig gjensyn med denne ildsjel, som gjennom alle år har tatt del i også vår kamp for sannhet og rett.

Den innsats Sven har gjort i Sverige for å spre sannheten om norsk okkupasjonshistorie, lar seg bare beskrive i superlativ.

Meget kan sies om vår venn: Hans mangesidige begavelse, hans makeløse arbeidskraft og hans enestående evne til å skape organisasjon og effektivitet i alle sine gjøremål.

Ikke minst må vi også frem-heve hans inspirerende entusiasme som i rikelig monn er kommet Frisinnade Unions-Partiet i Sverige til gode. Dette partiet står da også våre hjerter nær, der det ikke har latt seg påvirke utenfra, men står på fast, nasjonal grunn.

Ved siden av å være formann for Frisinnade Unions-Partiet, er Lundehäll leder av FUP-pressen, der han utgir og redigerer FRIHETSACKLAN, partiets hovedorgan. En avis som utkommer «når så är nödvändigt».

Som nevnt: møtet med vår svenske venn kom overraskende, hvorfor vi ikke fikk vist ham den oppmerksomhet han så visst fortjener. La oss likevel håpe og tro at hans besøk hos os, der han vant seg nye venner, vil resultere i en langt bedre kontakt i fremtiden.

Takk for besøket Sven, og kom snart igjen.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Redaktør: Kåre Haugerud. (Treffes kun efter avtale.)

POSTADRESSE: Boks 924 Sentrum, Oslo 1 - Tlf.: (02) 19 06 71 (Tlf.svarer)

Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo:

Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14 og onsdag kl. 18—21.

Abonnement: Pr. år kr. 80,-, i omslag kr. 100,-. Utlandet + kr. 10,-.

Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Utgiver: A/S Historisk Forlag

Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a., pr. spaltem.m.

Minstepris kr. 50,-

Trykk: Viking Boktrykkeri A.s

INO's arvtaker

Ennå er det svært meget «upløyet mark» i norsk okkupasjonshistorie, og nettopp i dette jubileumsår dynges instituttet ned av arbeidsoppgaver.

Ikke minst har DAGBLADET og MORGENBLADET denne måned, gjennom sine innlegg om Instituttet, gjort sitt til at folk er blitt ennå mer oppmerksomme på det.

Dette har ført til økende antall henvendelser om okkupasjonen, og om årene før 9. april 1940.

Avisinnleggene har vært skremmende, da de viser enkelte menneskers totale uvitenhet om Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie, der vi nærmest blir oppfordret til å lage bokbål av innholdet i vårt bibliotek.(!)

Det er i denne forbindelse vi kommer inn på spørsmålet: «Hvem skal overta det verdifulle bibliotek, og instituttets andre store eiendeler, når tiden for nedleggelse av instituttet er inne?» Som vi vet er biblioteket enestående i Norden, absolutt uerstattelig. Spørsmålet har ofte vært drøftet blant INO's medlemmer, som er vel vitende om at det i dag neppe finnes barn eller barnebarn av Nasjonal Samlings kjempere som tør påta seg oppgaven å videreføre det store arbeidet som er nedlagt i instituttet.

Spørsmålet kom også frem på årsmøtet i INO den 16. april i år, der det fra et utvalg ble lagt frem en betenkning, som ble vedtatt oversendt styret.

I denne lå et forslag om at Universitetsbiblioteket måtte være den rette arvtaker, i og med at det antagelig ikke vil lykkes å finne andre krefter, som bedre kan ivareta og supplere denne historiske skatt.

Avgjørelsen kan muligens falle allerede i april 1984, på neste årsmøte i Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO).

Helt sikkert er det at spørsmålet vil bli livlig diskutert utover i landet, og det er slett ikke utenkelig at bedre forslag vil dukke frem.

La det være klinkende klart:

Når FOLK OG LAND nå tar saken opp, må det ikke oppfattes som noen gravtale over INO. Instituttet står idag på sin høyde, og har vel aldri tidligere hatt større oppslutning.

Det er likevel en kjensgjerning at det med sine svært aldrende medlemmer neppe vil overleve de neste ti-femten år. Godt å vite at livsverket vårt da vil komme i gode, trygge hender.

Hvilke hender? Det skal vi alle være med på å bestemme. I mellomtiden går kampen videre for sannhet og rett.

FOR FEMTI ÅR SIDEN :

Hva Gabriel Scott sa om Nasjonal Samling

«Jeg er ikke politiker og tør ikke skilte med å ha noe politisk skjønn. Men da jeg ikke har noen velgerflokk å stå til ansvar for og altså ikke er svinebundet av partipolitiske hensyn kan jeg til gjengjeld snakke ut av min innerste overbevisning og si hva jeg virkelig mener.

Vi har altfor lenge hatt ett ord her i Norge, at bonden er landets marg, — det gjelder ikke lenger nu.

Bonden som bonde alene er ikke landets marg, men hver som evner å se bort fra seg selv til fordel for fedrelandets beste, enten han er bonde eller bymann.

Ut fra det syn mener jeg at Nasjonal Samling har satt seg den eneste oppgave, som er folkets og landets redning og pekt på de beste midler som oppgaven kan løses med.

Gabriel Scott
i bladet «Nasjonal Samling»

Vellykket årsmøte i INO

NY TILVEKST AV MEDLEMMER LOVER GODT FOR FREMTIDEN

Også i år ble årsmøtet i Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie avviklet i en fin og rolig atmosfære.

Møtekartet innbød da heller ikke til noen utbrudd eller heftig diskusjon, der høyst tradisjonelle saker ble lagt frem for medlemmene.

Det var all grun til å glede seg over årsberetningen som fortalte om ny tilvekst av medlemmer, samtidig som kontingentinnbetaling, fra gamle medlemmer, var tilfredsstillende.

Positivt var det også at de frivillige bidrag i 1982 var fordelt over et langt større antall personer enn tidligere, og beløpene større jevnere.

Hovedprosjektet i 1982 var utgivelsen av katalogen «HVA ER INO?»

Katalogen inneholder en oversikt over alle bøkene i biblioteket og informasjon om INO's virksomheter. Den er trykt i et stort opplag, og hittil er sendt ut 3000 eksemplarer til biblioteker, aviser, forlag og skoler.

Boktjenesten hadde også ifjor et godt salg, og en rekke nye titler er tilføyet salgslisten. Salget var fordelt over et stort antall kunder, og mange av disse er nye og uten tidligere tilknytning til INO og FOLK OG LAND.

Det arbeides nå med flere bokprosjekter, bl.a. om Nasjonal Samlings Ungdomsfylking og Arbeidstjenesten. Det er ennå vanskelig å tidfeste utgivelsen av

disse bøker. Det må nevnes at selve hovedprosjektet i 1983 er gjennomgåelse og katalogisering av vårt arkiv. Dette arbeidet har ligget nede i flere år, og det kreves en betydelig innsats for å få orden på Instituttets historiske dokumenter. Arbeidet er i god gang, og styret regner med at arkiveringen kan fullføres i løpet av våren/sommeren.

Årsberetningen peker også på dyrtiden som i særlig grad har rammet FOLK OG LAND.

Kostnadsutviklingen gjør det ønskelig å øke abonnementtallet, og prosjekter for å realisere dette mål må vurderes.

Når kostnadene ved avisutgivelsen holdes sterkt nede, skyldes det at alt arbeide i redaksjonen, ekspedisjonen, bokføring m.m. gjøres gratis. Ved å sende avisen i massekorsbånd i stedet for som tidligere trykksak, spares inn ca. kr. 10 000 pr. år i porto-utgifter. Bidragene i 1982 til FOLK OG LAND var mange, og gjorde det mulig å utgi et ekstranummer. Bidragene står for en vesentlig del av inntektene og er absolutt nødvendige for fortsatt utgivelse. (Merk dere det, godfolk. Red. anm.)

Under valgene trakk et medlem seg fra styret, for å kunne utføre andre viktige oppgaver innen INO og FOLK OG LAND. Forøvrig ble det gjenvalg over hele linjen.

Den sak som fanget størst interesse på årsmøtet var innstillingen fra en komité nedsatt i

1981 om disponeringen av INO's midler ved eventuell oppløsning. Vi viser her til lederen i månedens nummer av FOLK OG LAND.

Etter at sakslisten var ferdigbehandlet fikk Arne Bru ordet til en orientering om sitt arbeide med Englandsdokumentene. Han fikk sterk applaus fra salen for den kraftinnsats han på kort tid har gjort, — en prestasjon som fortjener den største respekt.

En kjent mann fra Sverige gjestet årsmøtet, nemlig Sven A. Lundehäll fra Frisinnade Unions-Partiet. En personlighet som vi alltid har satt stor pris på, og som har mange gode venner innen INO og FOLK OG LAND. I en vakker tale til møtedeltakerne, hvor han mintes gamle kjempere fra år tilbake, hilste han fra svenske kamerater, — som idag støtter vår sak for SANNHET OG RETT, — for FRED, FRIHET OG FOLKEGEMENSKAP.

Etter hans hyggelige besøk fikk vi et vakkert kort fra Sverige, med disse ord:

«Kære nordiske kamrater.

Har nu återvänt till Svea Rike, efter en mycket innehållsrik resa till Edert vackra land. Träffen med INO-kamraterna, var mycket givande, Jag är glad över de angenäma studerna. Hoppas på främgång i Eder gagnande verksamhet förblir jag Eder alltid

Sven A. Lundehäll,

S-440 80 Ellöre.»

JR.

Vi har hentet dem hjem

Folk og Land har i nr. 10/11 1982 fortalt om en såkalt frontkjemperbauta som skal være reist. Dette var så svulstig og så misvisende at det er nødvendig med en rettelse:

det er ikke reist noen baúta, de falne er hentet hjem!

Norge er angivelig et kristent land, men ikke alltid har vi kunnet stole på at alle viser ærbødighet og respekt for dødens fred. Vi måtte derfor gå stille fram da vi hentet våre falne hjem.

Så var de hjemme, forøvrig i det år vår hær var 350 år.

Budstikka hadde gått og på samleplatsen så en snart representanter for Karelen, Lenningrad, Waldai, for Baltikum, Pommeren, Berlin, for Dnjepropetrovsk, Mius, Rostow, Kaukasus lengst syd av alle, Tsjerkassy, Budapest, Balatonsjøen, for Balkan, Italia, vestfronten med Arnheim, ja nær sagt for enhver krigsskueplass som er verd å nevne. Dertil vinterkrigen i Finland og Norge 1940, — selv om disse ikke formelt hører med her.

Sjelden, kanskje aldri i vår historie var det samlet representanter for så stor krigsinnsats som på den dagen.

Alle viste ærbødighet og disiplin og kom i god tid så en noe høytidelig prosesjon fram til stedet kunne starte nøyaktig som planlagt. Foran gikk tilfeldigvis noen fra et kompani hvor 37 av 58 nordmenn falt. En av dem så sin egen bror falle. Det var symbolsk for det alle nå skulle være med på:

innvie en stedfortredende grav fordi brorens og de andres kameraters graver ikke lenger finnes.

På stedet var det en enkel seremoni med korte taler.

Seremonilederen sa:

«Det som dette skal minne om er de falne, våre brødre, kamerater. Utførelsen er enkel, den er i stil med den enkelhet som preget gravene de fikk der de falt. Det var enkle runer bygget opp av tre med hjelmen på. De får også her den samme enkelhet. I likhet med de runer som var snekret sammen av kamerater så er også dette satt på

plass av de samme kamerater.»

Han som ga plassen sa:

«Ja jeg er rørt, overrasket, gledelig overrasket over at så mange... forslaget var virkelig godt, så meget mer som vi var enige om at vi skulle ta med hver især av våre falne hjem. Og i vår erindring, i vårt minne så var de alltid hos oss. Og husk på det mine venner, at så lenge vi arbeidet med dette så var hver især av de falne i Russland i våre tanker. De guttene i mitt kompani, i Ola's, i Bjørn's osv., de var med og bygde dette.»

Han som sa dagens alvorlige og vakre ord — og som i likhet med seremonilederen hadde en bror som falt — avsluttet med de ord som bar bud om at vi nå hadde holdt det løftet vi engang ga:

Og nu venner

nu har vi båret dem hit

NU HAR VI BÅRET DEM HJEM

Fred skal hvile over vår ungdoms venners graver, — de som ikke lenger finnes — den som de er båret hjem til.

A.N.

NASJONALT FOLKEPARTI ER VÅRE MOTSTANDERE

Heller ikke innen Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) eller hos FOLK OG LAND's lesere kan ord bli sterke nok i fordømmelsen av den minigruppe som fortsatt kaller seg Nasjonalt Folkeparti.

Denne karikatur av et politisk parti har vi, og nettopp vi, plikt til å søke ryddet av veien, fordi det er en ennå større fare enn AKP(ml) og NKP.

Kommunistene er fiender vi vet hvor står, mens medlemmer av Nasjonalt Folkeparti beveger seg innen våre virksomheter, hvor de opptrer som muldvarper og stimenn.

Nå må vi kunne forlange at disse forrykte menneskene holder seg langt borte fra INO, og i tilfelle de ikke gjør det, avvises.

I sin «nasjonale påkledning» har de i en årrekke søkt å ødelegge hva vi andre gjennom kamp og forsakelse har søkt å bygge opp, — og i de siste månedene er de til en viss grad lykkes med sitt undergravningsarbeide.

Det gir oss grunn til å tenke tilbake på en artikkel av CC i «Morgenbladet» for noen år siden, der han lekte med tanken på at partiet opptrådte som provokatører for visse østlige krefter. Slik synes det også å være.

Det er innvandrerne som er Nasjonalt Folkepartis hovedfiender. Partiets medlemmer kaster opp, når de får øye på dem. For å motvirke kvalmen lager de plakater med kjukkemagede pakistanner-kvinner, barnevogner og tittalls unger med jøde-neser. Plakatene henger de på vinduene i pakistaneres butikker, og andre egnede steder. Det skal hjelpe.

De fleste nordmenn er nok uenig i norsk innvandringspolitikk, men derfra til å gå til angrep på den enkelte innvandrers,

— det gjør vi ikke. Og så absolutt ser vi det feige og motbydelige i at medlemmene i Nasjonalt Folkeparti overlater «våpen» til barn i småskolen, for at disse skal slåss for dem, for at disse gjennom mobbing og uansvarlige handlinger skal knekke medelever av annen opprinnelse. Og med «våpen» mener vi den smuss som partiet sender ut, som nok kan gi resultater, der det havner hos tolv/tretten-årige ubefestede sjeler.

Skal innvandringen bekjempes, må det skje etter slike linjer Carl I. Hagen i Fremskrittspartiet nylig trakk opp i fjernsynet.

Ikke gjennom krig mellom småbarn, satt i scene av ynkelige mennesker.

Men slikt er typisk for Nasjonalt Folkeparti, der hjernene(?) som klekker ut det hele, sitter trygt på avstand i Sverige og England. Hvilket får oss til å gjøre visse refleksjoner.

Var det ikke andre som i sin tid også søkte tilflukt i disse landene, og lot dem hjemme slåss for seg?

*Frontkjemperenke med
voksen sønn, som
avskyr feighet og ynkelighet*

Vidkun Quisling . . .

(Forts. fra side 7)

okkupasjonsstyre måtte bli et provisorium, slik det fremstod i 1942, gav han offentlig uttrykk for. Av tyske opptegnelser fremgår også at han fullt ut forstod den alminnelige stemning i Norge, herunder oppfatningen av ham selv, under okkupasjonen, og var forbitret over tyske tiltak og unnlatelser. Hans idé om et «Stornordisk Fredssamband» og

Når det regner på presten

Av tidl. marineflyver
BERTEL BRUN

Det har i de senere år vært skrevet så meget om nynazistene, — om tilgrising av vegger med nazisymboler, velting av gravstøtter, o.a. Dette har vært så dumt at jeg har gått ut fra at det har vært provokasjoner for å skade Nasjonalt Folkeparti.

Nu sist gjalt det Sagene Skole i Oslo 17. mai. Rene idioti.

Nu må Nasjonalt Folkeparti gjøre noe for å fri seg fra disse beskyldninger, gå til politianmeldelse eller i det minste offentlig ta avstand fra disse handlinger.

Hvis Nasjonalt Folkeparti ikke gjør det, vil det også kunne gå utover Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie, hvor et par fra dette «partiet» har meldt seg inn.

Jeg mener at hvis Nasjonalt Folkeparti lar disse beskyldninger sitte på seg, må vi kvitte oss av med dem som medlemmer. For når det regner på presten, så drypper det på klokkeren.

Bertel Brun, Oslo.

Averter i «Folk og Land»

Fra Farao til Andropov

Fra et par lesere har vi fått spørsmål om hvorfor vi befatter oss med en så uvesentlig ting som forholdene i Sovjet-Russland.

— Allverden ser jo, at Sovjet-Russland vokser seg sterkere dag for dag, skrives det til oss.

Jo, vi er virkelig interessert i forholdene der øst. Det er jo DEN idealstat, som skal stå som mønster for all kommunistisk streben, — slik skulle det bli også her i landet hvis kommunistene kom til makten.

Det har da vist seg at det GÅR AN å bygge opp et samfunn etter kommunistiske teorier, hevdes det. Sovjetstaten bygger jo mer og mer, den bygger større og større.

Ja visst går det han. Hvem har tvilt på det?

Med enevelde og SLAVERI kan nær sagt alt oppnås.

Det var en gang en rekke enevoldsherskere som kaltes FARAOER. Med sitt absolutte despoti og sine tusener av slaver kunne en farao bygge pyramider. Han kunne gjennom hele sin regjeringstid bruke storparten av sitt folks produktive kraft til å bygge en steinkoloss, som ingen annen hensikt hadde, enn å være et gravsted for, og et monument over farao selv.

Samfunnsmessig kan det vel neppe tenkes et mer strålende eksempel på uproduktivt arbeide enn en slik pyramide.

Millioner og atter millioner dagsverk brukt til å lage en praktisk talt kompakt steinkoloss av slike kjempedimensjoner at den som menneskeverk er helt ufattelig.

Men despoten med tusener av slaver kunne gjøre det. Og han GJORDE det.

Sovjetdespoten, som for tiden heter ANDROPOV, med hundre tusener av statsslaver til sin rådighet, kan naturligvis bygge praktisk talt hva som helst. Men det spørsmål som har interesse er følgende:

Hvilken metode ville ha bragt de største resultater i retning av velstand og folkelykke, ENTEN arbeidet etter en statsoppstilt «femårsplan» med utelukkelse av det private tiltak, ELLER en frigjørelse og oppmuntring av dette private tiltak under alminnelig lovkontroll?

Hvilke fordeler og fremskritt i retning av VELSTAND OG FOLKELYKKE har Sovjet-Russland vunnet på 64 år, som det ikke ville ha vunnet i LANGT HØYERE GRAD ved en fri utfoldelse av alminnelige lovbundne private tiltak?

Ikke et eneste fornuftig menneske, uhildet av marxistisk dogmeovertro, kan være det minste i tvil om svaret.

— Bilder og plakater —

Tilstrømmingen av bøker og annet trykt materiale til INO's bibliotek har vært meget god. På to felter ligger vi imidlertid langt etter: Det gjelder

FOTOGRAFIER og PLAKATER

Også slikt materiale er svært velkomment. — La oss bygge opp et skikkelig billedarkiv!

INO, Postboks 924 Sentrum, Oslo 1

MÅNEDENS «PERNILLE»:

En Alf Hartmann skrev i «Farmand» nr. 14 under overskriften «Hvor lenge skal vi furte?» at det ikke lenger går an at ikke en vei eller gate i Norge er oppkalt etter Knut Hamsun. Det synes å gå glimrende, navnekomitéene mangler ikke forslag og stemningen i bystyret er som oftest opphisset når nye gater og veier skal skifte navn fra veinummer ditt og datt til «ordentlig» navn. Og jeg tror ikke at Hamsun blir mindre uten gate- og veinavn. Men en sti et sted, gjerne en gjengrodd, uten hus kunne han kanskje få, så ville ingen måtte skjammes over å få adresse i en Knut Hamsuns vei.

Hvorfor jeg skriver dette? Det finnes en mann i «Morgenbladet» som ikke mangler spalteplass der, som den 13/4 skriver der, etter å

ha understreket at han beundrer dikteren Knut Hamsun:

«Men la oss nå forestille oss at en gate i Oslo, slik Hartmann ønsker, ble oppkalt etter dikteren, «Knut Hamsuns gate». Den kunne jo f.eks. bli anlagt på Ullern, eller på Ammerud, en stor og representativ gate måtte det jo bli, skulle den først komme. La oss så videre tenke oss at en familie får leilighet der — en familie med nære pårørende, kanskje en far eller en mor som var blitt myrdet av Hitlers leietjenere i Norge. Tror man da at disse menneskene til enhver tid ville makte å si til seg selv: Jeg bor i dikteren Hamsuns gate, ikke i landsforræderens (uttrykket er Hartmanns)».

La meg nå forestille meg at jeg bor på Lysaker, i «Professor Kohts

vei». Koht tillater jeg meg, etter alt hva jeg har lest, å betegne som en av hovedmennene bak galskapen som førte til at Norge ble okkupert. Ville jeg flytte av den grunn, tro? Neppe, dersom jeg hadde en bra leilighet eller følte meg vel i omgivelsene. Det finnes en «Jøssingveien» oppe på Eiksmarka. Skulle noen, som eventuelt fortsatt har en fobi mot den betegnelsen, sky veien på grunn av navnet? Jeg synes isen stadig smelter under forsoningsmotstanderne.

Hva er det ikke noen fortsatt kan få vridd ut av seg for fortsatt å holde det hele gående, og så vidt jeg forstår var ikke Knut Böckmann noe særlig tilårskommen i 1945.

Han makter altså ikke, hva Ole Kristian Grimnes i «Norge under

okkupasjonen» makter, ifølge C.C. i «Morgenbladet», «å beskrive NS uten pennen dyppet i lidenskapens blekk».

Knut Böckmann benytter, som sitert ovenfor, også uttrykket «Hitlers leietjenere» i Norge. All den tid tyskerne var utkommandert til krigstjeneste, kan det for deres vedkommende ikke dreie seg om leietjenere. Hvem er det han sikter til?

Det skulle vel aldri være myntet på dem som var medlemmer av Nasjonal Samling, slik at de fra nå av kan føye til nok en tittel, «Hitlerleietjenere» til de mange de har fra før, fra landsforræder over landssvikere til nazist. Det gjelder å få variasjon i språket, også for skjellsordenes vedkommende.

De er søte i den alderen, pleier min mor å si. Og hva er det for noe enestående fantastisk den søte Knut Böckmann har prestert under krigen som gjør at han uavlatelig kan utpeke seg selv til domsmann. Fyr fortsatt opp under kjelen, Knut Böckmann. Det er også andre onde makter man kan være leietjenere for enn påstått leietjenere for Hitler. Enda vil det vel en femogtyve, kanskje tredve år framover finnes tilbake fhv. NS-folk i live. Sørg for at de også får resten av sine leveår, i tillegg til de 38 de har hatt etter 1945, ødelagt. Og glem ikke min generasjon heller, vi som er barn av dem og forbryter oss ved å elske dem.

Pernille

Sne over vårblomster

Var det mest helter i Norge? Myten har rakna

Konrad Nordahl: En av våre mest kjente fagforeningsmenn, født på Laksevåg i Bergen. Tidligere formann i Norsk jern- og metallarbeiderforbund, senere formann i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon. Var i London under okkupasjonen, hvor han var kontaktmann for den såkalte illegale fagbevegelse i Norge. Sørgelig skuffet over «de store, sterke helter» her hjemme, — skriver han bl.a. i sin bok, for få år siden:

«Så kan en naturligvis stille spørsmålet om det var flest helter i Norge under den annen verdenskrig? Jeg tror svaret må bli et kraftig nei. Det ble fortalt at den britiske etterretningstjeneste forsøkte å kartlegge folkestemningen i de okkuperte land. Den hadde sine egne rapportører og etterretningsfolk i disse landene, slik at den kunne danne seg en oppfatning uavhengig av de rapporter den fikk kjennskap til fra regjeringer eller andre myndigheter som representerte de okkuperte land i London. Stort sett kom den britiske etterretnings-tjeneste til det resultat at ca 10% av befolkningen var inbitte motstandere av de tyske makthavere, folk man under alle forhold kunne stole på. Ca. 10% var pro-tyske, selv om ikke alle disse tok aktiv del på tysk side. Ca. 80% var mer eller mindre in-differente. De ønsket naturligvis tyskerne ut av landet igjen, men de forholdt seg nærmest passive, og var ikke villige til å ta noen risiko ved aktivt å være med i kampen mot okkupasjonsmakten.

Jeg antar at disse anslag var noenlunde representative også for forholdene i Norge under okkupasjonstiden. Det skjedde sikkert endringer i dette mot slutten av krigen. Da alle ble overbevist om at tyskerne kom til å tape, gikk utvilsomt de 80% ganske betraktelig ned og antallet aktive motstandsfolk sterkt opp. Det er

også grunn til å tro at tallet på pro-tyske gikk noe ned. Folk vil gjerne forlate et synkende skip. Det tør være betegnende hva en Oslo-mann fortalte meg om sine første inntrykk da han kom tilbake fra en tysk konsentrasjonsleir. Han var i 20-årsalderen da han ble tatt av tyskerne for illegal virksomhet. Etter noen tids opphold på Grini, gikk veien til Tyskland. Ved hjemkomsten i mai 1945 så han mange kjente som optrådte som de største patrioter i hjemmefrontuniform og med stengun. Da han ble tatt, var noen av dem nærmest av den tvilsomme sorten. Iallfall var det dengang ikke noe som tydet på aktivitet fra deres side mot tyskerne og quislingene, mente han. Det var nok flere enn ham som gjorde slike iakttagelser innen sin bekjentskapskrets.

Selvsagt skåret den norske propaganda i utlandet også mange poeng på det som kunne fortelles om prester og lærere. Jeg vil ikke si at deres innsats ble overdimensjonert, for alt som kunne virke til fordel for Norge i den internasjonale opinion, måtte brukes, selv om alle andre kom noe i skyggen av disse relativt små grupper i den samlede motstandsfront. Det mindre tiltalende var at dette også fortsatte etter krigens slutt da det var anledning til en sammenfattende vurdering av hele motstandsbevegelsen.

Myten har rakna

— For meg har myten om de store masser folk som i krigsåra sto sammen for å redde landet faktisk rakna. Også innen hjemmefrontens rekker i Lillehammer og Gudbrandsdalen var motsetningene mange, og mellom enkelte personer ligger det fortsatt betenning i lufta.

Det er Jon Vegard Lunde på Otta, som sier dette til avisen «Dagningen». Han har nettopp fått utgitt en bok om hjemmefronten på de kanter, som han har kalt: «Det var ei rar tid».

— Hjemmefrontens historie i krigsåra er dramatisk, forteller han.

— Det finnes jo ting fra krigens dager som den dag i dag ikke blir snakket om. Likvidasjon og personstrid er tente emner det 40 år etter er vanskelig å få folk i tale om.

Lunde framholder at situasjonen i 1940 var uhyggelig. Der-som NS og de tyske hadde lagt seg på en litt klokere linje så ville de med letthet kunne fått et samarbeid på sine respektive premisser.

Ny granskning

Sigurd Senjes bok «Ekko fra skriktjenn» har skapt debatt.

I «Dagbladet» spør forfatteren om Andenæs eller andre straffeksperters tør ta Feldmannsaken opp til ny granskning.

Sigurd Senje skriver bl.a.:

«— Hensikten med å skildre dramaet nå er ikke å komme drapsmennene til livs, de har fått sin straff av folkeopinionen. Men det er i dag gode grunner til å minne om at rettssaken var en nasjonal skam og gjennomsyret av Ola Nordmanns mer eller mindre bevisst rasistiske holdning til minoriteter. Ola's historieskrivere har heller ikke villet nevne den, eller de fortiet eller forfalsket saken (et godt eksempel på slik historieforfalskning finnes i R. Ulsteins trebindsverk om flyktningtrafikken til Sverige, 1974-77). I Hjemmefrontens arkiver finnes ikke ett papir om drapene, enda organisasjonen har gransket saken. Her har vi et hull i okkupasjonshistorien.»

— Tør Andenæs eller andre norske strafferettseksperters ta opp Feldmanns-saken til granskning nå så lenge etter? Lite sannsynlig, for da ville de risikere å finne ut at det som skrives i «Ekko fra Skriktjenn», er sant.

BØKER SOM BØR LESES

- eks. Heinz Nawratil: **Vetreibungsvechen an Deutschen** kr. 150,-
- » David Irving: **Hitlers Weg zum Krieg** » 130,-
- » Fraenkel/Manvell: **Canaris. Verschwörung und Verrat im 3. Reich** » 90,-
- » Paul Carell: **Unternehmen Barbarossa. Der Marsch nach Russland. Hitlers Ostfeldzug** » 130,-
- » Wilhelm Tieke: **Der Kaukasus und das Öl. Der deutsch/russische Kampf in Kaukasien 1942/43** » 125,-
- » **Wenn alle Brüder schweigen.** Stort billedverk om Waffen-SS » 250,-
- » Peter Strassner: **Europäische Freiwillige. Die 5. SS-Panzerdivision Wiking** » 130,-
- » Hausser: **Soldaten wie andere auch** » 170,-

KUN FÅ IGEN! Forlaget utsolgt.

- eks. Dr. jur. WERNER BEST: **Den tyske politik i Danmark.** Den tyske rikssullmektiges erindringer. Stort ornat. Hetet kr. 130,-

Ved forskudd er forsendelsen portofri, ellers porto og oppkravsgebyr i tillegg. Bestillingen sendes **A. Norberg, Boks 3044 Elisenberg, Oslo 2. Postgiro nr. 2 34 13 52.**

Navn:

Adresse:

Hovedansvaret for 9. april

«Tyskland hadde mest fordel den norske regjering og Stortin-av et nøytralt Norge, men det gets blindhet.» (Johan Scharffen-ville forebygge engelske over-berg i Morgenbladet for 15/10 grep. Derfor faller hovedansvaret 1948.) for 9. april på Vestmaktene og

Norge — en engelsk provins

En annen kjent nordmann hvordan i all verden nordmen-nene har kunnet tillate seg å gå utenom de vanlige kanaler: «For Norge er da ærlig talt en av våre kolonier, ikke sant?» Balchen skriver også på samme side: «Englenderne tar betaling av den norske regjering for hver flyktning som nordmenene selv evakuerer med sitt eget utstyr».

Verre enn under krigen

I Hamar Dagblad leser jeg om sykepleier Ingrid Hagen Elverhøi, som tok pennen fatt, og skrev til finansministeren vår.

Hun fortalte ham at hun i sitt 20-årige virke som sykepleier aldri hadde oplevet verre forhold.

Selv ikke under krigen var det så ille.

Og i samme avis stiller «Ikke nazist» spørsmålet om engelskmennene er bøller:

«Man ser i avisene at det er hardt å ha engelske soldater som gjester både her og der. Dørvakter i restauranter blir slått ned, andre blir slått ned på gata. Dette er ikke akkurat noen reklame for engelskmennene, i særdeleshet fordi det er soldater fra den berømte Falklandskrigen. De er vel tøffe fordi de har vært med der, men dette legger en demper på helteglorien vil man anta. Som restaurantmann hadde man med flere tusen tyske soldater å gjøre under siste krig, gjennom fem år. Det var nordmenn og tyske soldater i samme rom, men ikke et tilfelle av bråk i alle år, ikke ett. Men så er vel disiplinen en annen i den tyske hær. Man kan på bakgrunn av den vold som har vært hos våre venner i vest tenke seg hvordan det hadde gått å ha engelskmenn i huset. Fri og bevare.»

A. I.

De tiltalte som druknet jøder i Skriktjenn ble frifunnet.

Nå trenger vi flere «VENNEGAVER» Vi takker hjerteligst for 50 «vennegaver» på tilsammen kr. 6 920,-. Det er nå bare noen ganske få «vennegaver» vi ikke har kvittert for, og vi trenger derfor flere. Får vi en fra deg? «Vennegaver» er bidrag på kr. 50,- eller mer til avisens drift. «VENNEGAVER» fra «Folk og Land»s venner. Takk for følgende bidrag:		B., Kristiansand 75,—	T., Kongsberg 50,—	K., Sagstua 50,—
		R., Kristiansand 120,—	O., Nore 300,—	W., Solberg 100,—
		S., Åmli 50,—	E., Krøderen 80,—	K., Eiksmarka 50,—
		K., Skien 100,—	O., Krøderen 120,—	R., Ski 150,—
		H., Siljan 100,—	D., Hønefoss 100,—	E. Å., Oslo 200,—
P., Fauske 120,—	L., Guddal 120,—	O., Hjuksebø 200,—	E. H., Ryfoss 100,—	B. V., Oslo 200,—
H., Verdal 100,—	T., Nesttun 100,—	R., Rjukan 200,—	F., Ryfoss 170,—	O. Ø., Oslo 100,—
H., Skatval 100,—	S., Mundheim 100,—	O., Larvik 50,—	K., Fagernes 70,—	E. B., Oslo 100,—
J., Surnadal 170,—	O., Grimo 100,—	Ø., Sandefjord 50,—	E., Bøverdalen 100,—	A. H., Oslo 100,—
J., Betna 70,—	A., Odda 50,—	J., Skoger 220,—	J., Øvre Rendal 70,—	R. I., Oslo 1 000,—
K., Stangvik 100,—	T., Randaberg 120,—	H., Mjøndalen 220,—	A., Arneberg 120,—	A., Västerhaninge 100,—
D., Torvik 60,—	O., Mandal 200,—	M., Skollenborg 420,—	K., Tangen 75,—	S., Wien 100,—

Mitt møte med «ridderne av det brukne gevær»

Nedenstående erklæring er skrevet av en god venn av «Folk og Land». Han er nå død, men av hensyn til hans barn vil vi ikke offentliggjøre navnet. Fremstillingen av hans møte med «ridderne av det brukne gevær», den 9. april 1940, bekrefter med all tydelighet, at regjeringen Nygaardsvold kollapset fullstendig i april dagene den gang.

Erklæringen lyder:

«For at man skal vite at det jeg skriver er tilforlatelig, meddeles at jeg gjør det mens jeg ligger meget syk på Ullevål Sykehus med diagnose håpløs kreft, og beskjed om at jeg ingen sjanse har for å leve. I denne situasjon sier man ikke noe som ikke er 100% sant. Jeg vil gjerne ha skrevet det ned nu, mens jeg er klar.»

Og han fortsetter:

«Straks jeg 9. april 1940 hadde spist frokost, gikk jeg til kontoret i Festivitets-bygningen i Hamar. Like etter gikk regjeringsmedlemmer inn i bygningen. Jeg festet meg særlig ved stortingspresident Hambro.

Regimentsjefen, oberst Jensen, fløy opp og ned trappen. Han virket vimset og svært nervøs. Forsvarets militærbiler kjørte frem foran bygningen, og ut kom bl.a. forsvarsministeren, oberst Ljungberg, med sitt obligate

smil, og kommanderende general Laache.

Laache var iført sjakett, hadde gullkjede over maven, stiv hatt («skalk») og som eneste bevestning: en paraply. Senere fikk jeg vite grunnen til dette helt sivile antrekk. Han fylte nemlig 65 år den 9. april 1940, og skulle tatt farvel med sin stilling og den hær han så grundig hadde undergravd. Nu sendte han istedet unge, norske menn direkte i døden, — forsvarsløse.

Sammen med F. gikk jeg ut i Strandgatens promenade. Dit kom også flere og flere stortingsmenn etterhvert. De virket forvirret, og fløy frem og tilbake i kvartalene. Hambro og Mowinkel så særlig opptatt ut.

Vi så også advokat Mustad, som bar paraply og frakk på den ene arm og en kuffert i den annen. Han virket helt planløs der han gikk og vimset.

Trotzkis venn, Konrad Knudsen, svinset omkring med et par andre. Han var helt forvirret under sin kollossale hatt.

Monsen, mannen som kjempet for å få nedlagt vårt forsvar og som ivret så sterkt for «det brukne gevær», virket meget engstelig, og var blek som et laken. Vi var dypt fortvilet. Vi orket ikke å se på denne ynke lenger og gikk inn i bygningen. Her traff vi min nærmeste venn fra skole dagene, ekspedisjonssjef Carl Platou. Han så på meg og ristet på hodet: «Dette er jo forferdelig». Jeg sa: «Hva i all verden gjør du her? Hvorfor passer du ikke ditt departement?»

Han svarte: «Der kunne jeg ikke være lenger. Jeg reiste med de andre.»

Jeg tenkte på landet vårt, — uten regjering, uten ledere. Stakars Norge. Siden han var min venn, og helt nedfor, tok jeg ham med meg hjem, og han ble glad da min kone serverte ham en biff med tre speilegg.

Etterpå, da han hadde falt mer til ro, foreslo jeg ham å reise hjem og passe sitt departement. Men det turde han ikke.

Siden gikk han for å høre på Stortingets forhandlinger.

Jeg skulle til min gode venn, godseier Nils Berthelsen på Børstad. Vi skulle sette opp hans testamente.

Da jeg kom var fru Berthelsen opptatt med borddekning. Jeg gikk bort til peisen og forestilte meg for en dame som satt og varmet seg ved et tyribål. Det var fru statsråd Støstad. Litt etter fortalte fru Berthelsen at utenriksminister Koht og Frihagen befant seg ovenpå. Hun spurte fru Støstad om hennes datter ville hjelpe til med borddekningen, siden det var vanskelig med tjenestehjelp. Alle var dradd sin vei, og fru Berthelsen, hadde bare kokken til hjelp. Anmodningen ble avvist.

Mens vi satt på Berthelsens kontor ringte det på døren. Det var en løytnant som fortalte at de hadde ingen ordre fått og visste slett ikke om de skulle slåss eller ikke. Han ventet bare på beskjed. Men det var ikke tatt beslutning om noe som helst. Plutselig kom Koht og Frihagen inn.

Begge hadde yttertøyet på.

Berthelsen spurte: «Vil dere forlate meg?»

Koht svarte: «Ja, vi har fått beskjed om å gjøre oss i stand til å reise». Så tok han opp sin

portmonné, rotet i noen småmynt, og ville gjøre opp for seg.

Berthelsen sa: «Alle som er under mit tak er alltid mine gjester».

«Jo, jo, takk, takk», sa Koht og lukket portemoneen.

«Ja, vi får håpe at vi møtes igjen under lysere tider», sa Berthelsen.

Koht var meget nervøs og svarte så og si på gråten:

«La os håpe det, men hva skal vi gjøre når de ikke vil vite av oss, når de sparker oss ut».

Dermed drog de avgårde i bilen.

Vi kunne ikke forstå det annerledes enn at det Koht siktet til, var at han og hans kolleger var sparket ut av det norske folket.

Senere fikk vi vite at herrene var blitt pakket inn i et tog, som med slukkede lys og nedrullede gardiner dro til Elverum.

Om ekspedisjonssjef Carl Platou er å meddele at han kom tilbake til Hamar. Han hadde flyktet til Elverum sammen med Stortinget og regjeringen, og hadde fulgt med justisminister Terje Wold til Rena, hvor Wold hadde fått nervesammenbrudd.

W. F. K. C.»

Det må legges større vekt på forholdet mellom Nansen og Quisling

«Fremtidens historieskrivere vil måtte komme til å legge større vekt på forholdet mellom Nansen og Quisling», skriver historikeren, statsstipendiat Sverre Hartmann i Aftenpostens kronikk 2. mars 1983.

Han kommer her inn på redaktør Andreas Norlands bok, «Hårde Tider—Fedrelandslaget i Norsk Politikk», hvor er «trukket frem arbeiderpartipressens, og særlig Martin Tranmæl's, kraftige reaksjoner på Nansens meningsytringer under hans foredragsturné sommeren 1929. Arbeiderbladet konstaterte ved hans bortgang at «den norske arbeiderklasse har intet å takke Fridtjof Nansen for». Nansen hadde vært reaksjonær og forståelsesløs i sin klassepolitikk og selv om han internasjonalt hadde vist både rettferdighetssans og forståelse for revolusjonen, var han i Norge «den fascistiske arbeiderfiendtlighets bannerfører». Og man var ikke nådig i sin karakteristikk etter valget av nasjonaldagen til bisettelsen. «En betydelig manns lik skal tas i Fedrelandslagets tjeneste. Etter noen barnehyl og flaggviftninger og noen glas god sherry — så et liktog. Man må si borgerskapet har både takt og smak.»

Det var en avgrunn mellom den sosialistiske og den borgerlige bedømmelse av Fridtjof Nansen som mulig politisk lederskikkelse. Iflg. Arbeiderbladet hadde Nansen som norsk politiker ikke vært annet enn en reaksjonær og klassebekymret borger, uten synderlig intelligens og forståelse. Iflg. ingeniør Lehmkuhl i Fedrelandslaget var det Nansen — og han alene — som hadde alle forutsetninger for å kunne løse de veldige oppgaver Norge stod overfor. Fridtjof Nansen fremhevet flere ganger under samtaler med ingeniør Lehmkuhl, Vidkun Quisling som en «en glimrende mann». Brev og dokumenter som er kommet for dagen de siste årene, bidrar til å bekrefte Andreas Norlands beskrivelse av Nansens forhold til Quisling, også som et politisk potensial.

Hvorom allting er, var det på et politisk overordentlig ømfindlig og kontroversielt tidspunkt Vidkun Quisling offentliggjorde sin førstesideartikkel i Tidens Tegn den 24. mai 1930: «Politiske tanker ved Fridtjof Nansens død». På bakgrunn av de både beske og hatske kommentarer som ikke minst Martin Tran-

mæl, som en dominerende skikkelse i arbeiderbevegelsen, var kommet med om Fridtjof Nansen, måtte Quislings plassering av seg som Fridtjof Nansens politiske arvtager i Norge så og si garantere ham en fiendtlig innstilling av krasseste sort når han for alvor trådte frem på den politiske arena. Det viste seg, når man knapt et år senere kunn gjorde stiftelsen av Nordiske Folkereisning, i forsterket grad da Quisling ble statsråd i Bondeparti-regjeringen og ikke mindre da han i løpet av statsrådtiden ble involvert i Menstadkonflikten.

Fremtidens historieskrivere vil måtte komme til å legge større vekt på forholdet mellom Nansen og Quisling, også i bestrebelsene på å oppnå en bedre forståelse av visse sider av Quislings politiske formingsprosess. Men det er hele tiden nødvendig å holde seg for øyet og understreke — for å unngå ganske unødige misforståelser — at denne «historiske sammenheng» mellom antiparlamentarikeren Nansen og Quisling, forelå på en tid da Quisling-navnet ikke var belastet. Tilbøyeligheten til retrospektiv infamering må ikke

Nansen og Quisling.

blokkere våre muligheter for analyse. 20- og 30-årenes Norge har fremdeles sitt terra incognita. Åpent innsyn i personlige forutsetninger og nøktern historisk nita.»

Vidkun Quisling — en evneløs charlatan

Kan Vidkun Quisling bare ekspederes ut av historien som en drømmer og svindler, slik C.C. mener i «Morgenbladet»?

Det er P. O. Storlid som spør, — men han svarer også. I «Morgenbladet» for 3. mai finner vi dette glimrende innlegg: (Vi går ut fra at overskriften er Morgenbladets.)

C.C. skriver i Morgenbladet med innsikt og forståelse om bakgrunnen for Nasjonal Samlings tilblivelse for snart 50 år siden. Hans omtale av NS-folks sannsynlige motiver og refleksjoner over egen stilling i tiden 1940—45 er høvisk, og viser vilje og evne til å se saken også fra den motsatte side. Slik legges spørsmål til rette for en saklig drøftelse. Det kunne endog være grunn til å håpe at noen av de direkte berørte ville delta i den, hittidige erfaringer til tross.

Det som forundrer i fremstillingen, er vurderingen av personen Vidkun Quisling. Han fremstilles unyansert som en evneløs charlatan, levende i en egen drømmeverden, og beskyldes dertil for tyveri av «Nansens nimbus». Her er det at en med samme mengde lesning av og om Quisling som C.C. må anmelde alvorlig innsigelse:

Evneløs?

I den utstrekning begavelse kan måles etter skoleprestasjoner, var Quisling en ener. C.C. kan umulig mene at den hittil beste militære eksamen avlagt i Norge er oppnådd av en evneløs raring? En slik tese er det lite ønskelig å utvikle videre. Blant dem som lot seg dupere av denne «evneløse charlatan med noen gode eksamener bak seg» var i så fall også Nansen, som i tre omganger ønsket og fikk ham som sin høyre hånd i hjelpearbeidet i Russland. En gang måtte ha vært mer enn nok, med et null som det beskrevne. Utover dette har Nansen utvetydig ytret sin meget positive mening om Quisling. Nansen var ikke så helt dum. Quisling da vel heller ikke? Det han gjorde i Russland, var ikke skole- eller skrivebordsarbeide. Det var praktisk problemløsning under ekstremt vanskelige forhold. Ingen annen norsk generalstabsoffiser har løst større eller så store transport- og forsyningsproblemer.

NS-folk som trodde på Quislings begavelse, stiller ikke dårligere enn Nansen.

Syknet hen

Sant nok: Hans parti syknet hen etter krisen i 1936/37. Herunder mistet han dyktige medarbeidere, men det er grunn til å merke seg hvorfor: De mest markante utbrytere, hvorav flere senere gjorde det meget godt i andre sammenhenger, var ikke kommet i konflikt med Quisling bare over rene person- eller kompetansespørsmål. Den krets C.C. har i tankene var tilhengerne av en nasjonalsosialisme à la Rosenbergs tyske, og fant seg ikke til rette i Quislings særnorske, «kristelige» ideologi. (Quisling i «Fritt Folk» 8/4 1937: «Disse folk... arbeider forsåvidt deres politiske idéer angår, for en ytterliggående «nazisme» som vi ikke vil ha i vår bevegelse. Vi vil ikke ha noen åndsfattig kopi av utlandet. Vår bevegelse bygger på norsk grunn») Paradoks?

Verdensfjern

Hva angår Quislings ofte omtalte «verdensfjernhet» turde denne når alt kommer til alt ikke ha vært så monumental som enkelte har villet ha det til. Fra og med 1934 forutså og forutsa han den kommende storkrig, med de følger den ville få — og fikk — for Norge, om ikke nøytraliteten ble hevdet og Forsvaret radikalt styrket. Unektelig gikk det ikke anderledes enn Quisling varslet. At hans eget (Forts. side 4)

Vi vil ikke fornekte vår fører

Et svar til Chr. Christensen og Albert Gleinsvik

— Chr. Christensen har i Morgenbladets spalter fremstilt Vidkun Quisling som en evneløs sjarlatan. Men er det helt sikkert at en slik konklusjon er riktig, spør Albert Gleinsvik i samme avis:

«C.C. har i en artikkel i Morgenbladet med titelen «50 år siden Quislings parti ble stiftet» kommet med en karakteristikk av Quisling som jeg finner merkelig. Han skriver bl.a.: «Og jeg er ikke i tvil om at mennesker har latt seg bløffe av et null av en selvforherligende sjarlatan, en skoleflink undermåler som i selvkrevelse bare hadde forræderi som løsning til posisjonsmarkering.»

Det er meg helt umulig å få dette til å rime med Quislings livsbane før krigen. Jeg har nettopp lest Nansens bok fra 1923: «Russland og freden». Her omtaler Nansen sin medarbeider Quisling som hadde Ukraina som virkeområde.

Jeg går ut fra at alle kjenner videnskapsmannen, polarforskeren og internasjonalsisten Nansen som ble hørt og kunne skrive

med selvfølgelighet til verdenspolitikens topper. Hvordan kunne denne mann velge som sin medarbeider på en i aller høyeste grad krevende post den mann C. C. gir ovennevnte karakteristikk? Nansen som fra sine dristige polarferder viste hvor viktig valget av deltagere var — ja, ikke bare viktig, men avgjørende for liv og død for gruppen — skulle av alle altså ha valgt denne hjelpeløse klodrian C.C. gjør Quisling til? Det er å sette seg til dommer over Nansen og det har C.C. hverken dimensjoner eller kvalifikasjoner til.

I sin bok beskriver Nansen hvor vanskelig det var å få hjelpeaskjonen i Russland i gang. Midlene måtte komme fra Vesten, men Vesten hadde delvis intervenert, delvis understøttet bekjemperne av det røde regime. En absolutt betingelse fra Vesten var at hjelpen til de hungersrammede ikke på noen måte måtte komme det kommunistiske regime til gode. De som skulle lede dette arbeid, måtte være i besiddelse av både innføringsevne (Forts. side 8)

17. mai — en politisk dag?

Bør 17. mai brukes som en politisk markeringsdag?

Dette spørsmålet ble reist, da organisasjonen «Nei til atomvåpen» forlangte å få stille opp under egen fane i årets borgertog 17. mai.

Spørsmålet er ikke nytt.

Det ble reist i avisen «Agder Tidend» så tidlig som foran 17. mai 1934, der Anders Lange gikk inn for å gjøre 17. mai til den mest politiske dag i året. Det het i denne artikkel:

«Nei, vi er fullkomen lei av disse overåringers 17. mai-taler. Eidsvollverket er sveket til bunns av de samme oldinger der har sittet og gnaget på beinene og latt alt drive for tilfeldig vind.

Ingen har sveket Grunnloven, Eidsvollverket og samlings-tanken som nettopp de. Nei, de forfører ikke ungdommen lenger, ihvertfall ikke Fedrelandslagets. Vi skal gjøre 17. mai til den mest politiske dag i landet. Vi skal demonstrere for Norge og for ungdommen mere på denne dag enn noen annen.

Og da strekker vi vår oprakte, åpne hånd mot himmelen og hilser det bespyttede flagget med ropet «N O R G E». Vi skal vaske det rent igjen for de flekker som de troløse gamlinger har satt på det.

Vi skal samle landet.»

Sitat slutt.

Vi kan slutte oss til nesten alt hva Anders Lange sa den gang. Men vi er så visst ikke enig i at nasjonaldagen vår skal beslaglegges som en demonstrasjonsdag for seg.

Den dag det skjer vil det norske folk bli uhyre fattig.

Den dag vil vi i sannhet ha sveket flagget, — det eneste flagg som bør være det samlende i Norge i dag.

Forøvrig er det en kjensgjerning at begrepet nasjonal i seg selv er blitt politisk, og i grunnen er derfor videre diskusjon om denne sak unødvendig. De som ikke vil være med oss under det norske flagg 17. mai, og bare det, de kan stå på fortauskanten, slik vi gjør 1. mai.

Det blir en markeringsdag god nok. Vi er ikke i tvil om hvor lederne av organisasjonen «NEI TIL ATOMVÅPEN» vil stille seg.

Vi vil ikke fornekte . . .

(Forts. fra side 7)

ne og dømmekraft. Dette skulle ifølge C.C. den abstraktintelligente halvtomsingen Quisling fra Norge ha klart så godt at han ble i Russland i 10-12 år!

Quisling ble også forsvarsmi-nister i Kolstads bondepartire-gjering i 1931. Dette parti skulle altså ha vært så i beit for perso-ner til stillingen at det bare «shanghaiet» den første og beste som erklærte seg villig? Eller skulle det være slik at partiet som avgjørende kriterium for stillingen satte at det skulle være en offiser med best mulige eksa-mener?

Quisling er i ettertid blitt belas-tet med det såkalte Menstad-sla-get. Var det noe slag? Fløt nese-blod i det hele tatt? Såvidt jeg har forstått, ble militære styrker sendt ned for å beskytte militære lagre (slik fremgikk det av endel artikler her i bladet for få år siden). Ut fra forholdene den-

gang var vel ikke det en urime-lig tankegang.

C.C. vil — ser det ut for meg — renvaske nazistene ved å få dem til å fremstå i ettertid som villedte får. Ja, han er blitt god-venner med endel topper fra dengang og fra den siden, som nå er villige til å bli dobbelt-forrædere (betegnelsen er brukt av C.C. om Albert Speer for kort tid siden uten at det var skjemt mulig for meg å skjønne menin-gen): Under krigen mot den de-mokratiske forfatningen vår og nå mot sin «fører» fra dengang.

Albert Gleinsvik

«Folk og Land» svarer:

Såvel Chr. Christensen som Albert Gleinsvik kan være for-vissat om at ingen ekte NS-kvin-ne eller NS-mann vil fornekte sin Fører — Vidkun Quisling, — hverken nå, eller i fremtiden.

Red.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14, onsdag kl. 18—21.

Postadr.: POSTBOKS 924 SENTRUM, OSLO 1.

Kontoradr.: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

De tapre menn fra skauen

«Både motstandsbevegelsen og norske embetsmenn stilte seg likegyldige til deportasjonen av de norske jødene til dødsleirene i 1942.

Etter krigen har vi gjort alt vi kan for å dekke over denne skampletten i norsk historie. Og selv idag, 40 år etter, er vi ikke villig til å se sannheten i øynene. Det er skremmende og sjokke-rende.»

Det er en av de ledende mot-standsmenn i Telemark under okkupasjonen, Kjell Staal Eg-gen, som sier dette til Dagbladet.

Han fortsetter: «De norske jødene ble ikke advart mot na-zistenes storaksjon i 1942 og lite ble gjort for å hjelpe dem å flykte. Bare et fåtall av de 800 jødene unnslopp deportasjonen til Tyskland.» Eggen mener at dersom viljen hadde vært til ste-de kunne mange vært reddet. Det var norske embetsmenn som satte opp jødelistene og det var norsk politi som hentet og over-leverte jødene til tyskerne. Mot-standsbevegelsen sviktet jødene ved å nekte å stille transportru-ter til disposisjon for dem.

Kjell Staal Eggen opplevde selv Hjemmefrontens avvisende holdning da han forsøkte å hjel-pe en jødisk familie i Skien:

«Sett dem på gata og la tys-kerne overta», var svaret han fikk fra en av motstandsfolkene.

Eggen har nå meldt seg ut av Krigsinvalideforbundet i protest mot det han kaller sensur og his-torieforfalskning.

Som et kommentar til uttalele-sene fra Kjell Staal Eggen, sier forfatter Sigurd Senje til Dagbla-det: «Milorg-ledelsen gikk så langt at de utstedte forbud mot å hjelpe jødene. Det er blant de ting en har vondt for å innrømme nå etterpå».

Sigurd Senje var selv en av de få nordmenn som under okkupa-sjonen hjalp nordmenn over til Sverige.

Svært mange nordmenn ristet på hodet da de i DAGBLADET 14. mai kunne lese en uttalelse i forbindelse med truselen mot Sagene skole. Den kom fra det forbund Staal Eggen har meldt seg ut av, — og lød: «Nazi-ter-ror kan ikke bekjempes med frykt og terror».

Vi gjentar: «Frykt og terror». Synes De ikke å høre skrik fra Skriktjenn?»

P. L., Fredrikstad

Sommer-lukning

INO's og FOLK OG LAND's kontor har sommerlukning fra 12. juni til 8. august.

Beskjeder kan inntales på tele-fonsvareren, tlf.: (02) 19 06 71.

Post vil bli besvart og ekspe-dert på vanlig måte.

Boktjenesten

Postboks 924 Sentrum, Oslo 1. Telefonbestilling: (02) 19 06 71.

NS-MEDLEMMENES SYN:

.... eks. Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	kr. 65,-
.... » — » — NS og fagorganisasjonen	» 80,-
.... » — » — Fra kirke- og kulturkampen	» 85,-
.... » Einar Syvertsen: Også dette bør være sagt	» 75,-
.... » Alle 4 bind: Supplement til okkupasjonshistorien..	» 240,-
.... » Justus Vericultur: Den norske kapitulasjon	» 20,-
.... » A. I. Bru: Professor på ville veier	» 50,-
.... » Trygve Engen: Jeg er ingen landssviker	» 40,-
.... » Adolf Hoel: Universitetet under okkupasjonen	» 50,-
.... » Walter Fyrst: Min sti. NS blir til, o.m.a.	» 95,-
.... » Harald Franklin Knudsen: I Was Quislings Secretary	» 55,-
.... » Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren 1942	» 15,-
.... » Sigurd Mytting: Politisk dømt	» 35,-
.... » Kai Normann: Diktene Laurbærkransen	» 20,-
.... » Arne Tellefsen: Når forsvaret forfaller	» 25,-

GAVEBOKEN for enhver anledning:

.... eks. Maria Quisling: Dagbok og andre etterlatte » papirer	kr. 55,-
--	----------

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

.... eks. Institutet för Offentlig och International Rätt:	
Den norska rättsuppgørelsen	kr. 50,-
.... » Referat og utdrag på norsk av ovennevnte	» 5,-
.... » Lyder L. Unstad: Quisling. The Norwegian Enigma	» 40,-
.... » Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	» 5,-
.... » — » — § 104. Mer lys over rettsoppgjøret	» 10,-
.... » Universitetsforlaget: Fra idé til dom	» 55,-
.... » Admiral Herman Boehm: Norge mellem England og Tyskland	» 60,-
.... » Berner Hansen: Mannen bak søylen (Om prof Wilh. Rasmussen)	» 80,-
.... » Pastor A. E. Hedem: Quo vadis Norvegia	» 30,-
.... » O. Hedalen: Er det begått en skammelig urett mot en hel del av våre landsmenn?	» 5,-
.... » Ralph Hewins: Quisling — profet uten ære	» 50,-

SPESIALTILBUD:

.... eks. Thorkild Hansen: Prosessen mot Hamsun ..	kr. 75,-
--	----------

FRONTKJEMPERNE:

.... eks. Frode Halle: Fra Finland til Kaukasus	kr. 70,-
.... » Svein Halse: I forreste linje (Den norske Legion)	» 70,-
.... » Forfatteren Karl Holter: Frontkjempere	» 60,-
.... » Ben Esper: Tsjerkassy (Norsk ambulansekjører på østfronten 1943-44)	» 90,-
.... » Svein Blindheim: Nordmenn under Hitlers fane ..	» 70,-
.... » R. Schulze-Kossens: Militärischer Führernachwuchs der Waen-SS. Die Junkerschulen	» 175,-
.... » General A. Marini: Fra Kaukasus til Leningrad. Dansk offisers innsats i SS-div. Viking, 3 bd. stort format ..	» 225,-

DANSK LITTERATUR:

.... eks. Erik Haaest: Udyr - eller hva? (Dødsdømte)	kr. 20,-
.... » Gary Allen: Ingen tør kalle det sammensvergelse (Hvem trekker i trådene?)	» 50,-

DANSK NYHET:

.... eks. John Galster: Amagers Erobring. Den 3. verdenskrig. Kunsten å bekjempe kom-munister	kr. 45,-
---	----------

Portofri forsendelse ved forskuddsbetaling til: Postgiro 5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248 eller ved sjekk, i kontanter eller frimerker. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. som betales slik:

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

Da Norge reddet verden fra Hitlers atombombe

Herr redaktør.

Tillat meg i all vennlighet å korrigere en ikke ubetydelig feil i artikkelen «Da Norge reddet verden fra Hitlers atombombe» på side 1, i Folk og Land nr. 3 1983.

Det står i annen spalte, første avsnitt ovenfra:

«Driften ved Vemorkanlegget var nemlig forlenget stanset da Knut Haukelid & Co sprengte bedriften.»

Denne setning og mening er totalt feil. Tillat meg kort å fortelle hvordan denne saken utfoldet seg:

Sprengningen den 28. februar 1943 på 9 eller 18 høykonsentralsyrer som var montert i kjelleren i vannstoff-fabrikken på Vemork. Innholdet i disse apparatene rant ut på gulvet og ned i gulvets sluk.

Skadene ble utbedret i mars og til 17. april 1943, da alle høykonsentralsyrer ble satt i drift igjen.

15. juni 1943 ble det montert ytterligere 28 høykonsentralsyrer i kjelleren.

Hele anlegget var i full «drift» med mer eller mindre sabotasje i det små innen fabrikken», inn-til den 16. november 1943.

Da stoppet fabrikken på grunn av at US 8th Airforce bombet Vemork og områdene rundt omkring med 161 fly som mellom kl. 1130 og kl. 1203 feiet over området i 6 bølger og slapp 711 stk. bomber á 500 kg.

Mellom kl. 1200 og kl. 1215 fløy 15 eller 16 fly (iflg. Norsk Hydros jubileumsbok 1955) eller 12 fly (iflg. J. A. Poulsons bok

«Aksjon Vemork» utgitt 1982, Oslo) over Rjukan og slapp 118 stk. bomber á 250 kg.

(Disse data er hentet i Norsk Hydros bok vedr. bedriftens 50-års jubileum 1955.)

All produksjon av tungtvann på Vemork, Såheim og på Notodden ble stoppet etter ordre fra Reichskommissariatet i Oslo i desember 1943, nærmere den 13. desember.

Det første elektriske aggregat i kraftstasjonen på Vemork ble satt i drift den 1. april 1944, resten av kraftstasjonen ble satt i full drift den 1. juli 1944. I august 1944 var Rjukan salpeterfabrikk igjen i full og normal drift. (Norsk Hydros bok 1955 sidene 418—422.)

Forøvrig vises til Folk og Land nr. 1 og 2 1965 sidene henholdsvis 1 og 7, samt til nr. 11 og 12 1966 henholdsvis sidene 1 og 6, og 5 og 7. Videre til O. Rødseths kronikk i Morgenbladet den 2. januar 1965 med tittel: «Eventyret om Hitlers atombombe og det norske tungtvannet» med følgende diskusjoner frem til slutten av mars 1965.

Bl. a. uttalelser av general Wilhelm von Tangen Hansten, professor Jomar Brun, med flere. De tre spørsmål som ble stilt i kronikens slutt er ennå ubesvart. 18 år etterpå.

Videre vises til kronikk i Morgenbladet den 23. oktober 1965 med tittel «Amerikas atombombe — og Tyskland» av samme forfatter.

I Folk og Land nr. 1 og 2 1965 er gjengitt den første artikkelen i Morgenbladet av 2. januar 1965.

I spalte 2 nederst på side 1 i bladet nr. 3/1983 står det:

«Det eneste som fløt opp fra Tinnssjøen da båten sank var en dukke, tilhørende et av de omkomne barn.»

I tillegg til denne dukken fløt det også opp 4 fat med kalilut mrk. med nr.:

6, innhold 90,78 l, kontr. i % 46,0 med 41,8 l D₂O.

8, innhold 199,5 l, konsentr. i % 19,0 med 37,9 l D₂O.

9, innhold 248,8 l, konsentr. i % 32,35 med 32,35 l D₂O.

11, innhold 95,7 l, konsentr. i % 9,4 med 9,0 l D₂O.

Prosenttallet er angitt beregnet tungtvann (D₂O) etter ferdig elektrolyse, hvilket man ikke kunne utføre dengang i Tyskland.

All apparatur til fremstilling i Norsk Hydros anlegg ble først sendt til Tyskland i september 1944, og ble funnet igjen i en kjeller i Brandenburg i januar 1946. (Dette iflg. Norsk Hydros bok 1955).

Den 3. mars 1944 ankom en biltransport med 20 fat, merket kalilut til Kaiser Wilhelm instituttet i Berlin, og den 9. mars samme år ankom en tilsvarende transport med omtrent samme last. Dette var resten av kaliluten fra Såheim og Notodden og Vemork. Disse fatene inneholdt en liten mengde beregnet tungtvann. Disse fatene ble fraktet til Leunaverkene i Schlesien, hvor de ble overtatt av Russerne i 1945, og var et lite bidrag til Russernes a-bombe, (som vel endel nordmenn) i dag er mindre lykkelig over).

OBSERV.

Skam

Av advokat Bjørn Skundberg

I «Lov og Rett» nr. 3 for 1981 har høyesterettsdommer Trygve Leivestad en omtale av Johs. Andenæs' bok «Det vanskelige oppgjøret».

Høyesterettsdommer Leivestad skriver også om behandlingen av de kvinner som under krigen hadde «omgang med tyskere». Professor Andenæs blir gjengitt dithen at han mener behandlingen av disse kvinner er en flekk på oppgjøret. De fikk pryl, håret ble klippet av mange, og det var på tale å ta barna fra dem.

— Tyskerjentene hadde ikke gjort noe straffbart, og myndighetene hadde ikke noe usnakket med dem, — slik blir Andenæs sitert.

Høyesterettsdommer Leivestad redegjør deretter for den «utbredte oppfatning» ute i folket i 1945. Pikene hadde sviktet den nasjonale front og innlatt seg med fienden på en skamløs måte. Internerte norske prester diskuterte saken og fant at barna måtte bort, i Norge ville de ikke ha noen fremtid. Pikene var til forargelse. De fortjente et oppgjør..

— Denne innstillingen synes jeg er meget naturlig, skriver høyesterettsdommer Trygve Leivestad.

Man blir forbauset og forferdet over å lese dette.

Tankene går tilbake. Et minne om skam har brent seg fast.

I 1945 var man så gammel at man kunne være ute litt om kveldene uten å få skjenn. Ja, man var kommet såpass til skjels år og alder at man kunne henge med ved rekkverket på danseplattingen lørdagskvelder.

Det var dans på idrettsplassen. Midt under en tango blir

trekkspilleren avbrutt. En hjemmefrontkar trer frem. Iført alpeline med blankt merke, vindjakke med armbind og eplenikkers. Skytesaken er glemt hjemme, men bajonetten, den henger i beltet.

Stemmen snøvler etter dårlig brennevin. Men han greier å stå på bena. Han vet hva han gjør.

— En tyskertøs er på danse-gulvet. *Herausss!!!*

Trekkspillet fortsetter. Og enda en vals er i gang.

På ny viser hjemmefrontmannen seg, og denne gang med bajonetten i hånden. Den bryske beskjed blir gjentatt. Og nå blir den oppfattet.

En ung kvinne løper, hulken-de og med lave skuldre. Utstøtt og ensom. Krenket for livet til det innerste i sjelen..

Den kjekke og populære hjemmefrontkar kan igjen stikke bajonetten i beltet. Han kaster seg igjen inn i dansen..

— — —
Hvor finnes den unge kvinnelige jurist som tør se nærmere på den uhøviske behandling kvinner kunne få i Norge etter krigen, på den lynsjustis som foregikk mot disse? Av og til er det jo noen som snakker om kvinneforakt her til lands.

(«Lov og Rett»)

KLIPP, KLIPP, KLIPP, KLIPP...

Mange lesere er svært flinke til å sende oss avisutklipp.

Vi kan umulig følge med i alle aviser og tidsskrifter selv, så vi er meget takknemlige for klipp fra leserne.

FOLK og LAND

Postboks 924 Sentrum,
Oslo 1

CAND. PHILOL SVEIN BLINDHEIM ER STADIG LIKE UREDD:

Slik «historieskriving» og mytedanning har vi hatt heile tida etter krigen

Sidan krigen har snart kvar einaste ikkje-kommunistiske episode i motstanden mot tyskarane og NS fått si bok. Slik har mang ein helt og «krigar» på syltynt grunnlag, for ikkje å ta sterkare i, gått inn i norgeshistoria. Til dømes deltakarane i tungtvatn-operasjonen — dei som aldri såg ein fiende, aldri løyste eit skot. Ein operasjon som kanskje ikkje hadde noko å seia heller. Eller lat Poulsson seia det sjølv: «Utfra det man i dag vet er det vel meget tvilsomt om tungtvannsoperasjonen hadde noen betydning for krigens utfall».

Skyting og dreping er sjølv sagt ikkje alt; lat meg straks ta det atterhaldet. Operasjon Tungtvatn på Vemork var sjølv-sagt ein fin sportsprestasjon.

Kva med Bjørn West? Spela den operasjonen nokon rolle for krigens gang? Liten, vil eg tru.

Sjølvsagt er det svært mange bakanforliggjande faktorar som ikkje kjem fram i det heile i slike bøker som desse to. Som det at sersjantar eller fenrikar — «skikkelege» offiserar og for den saks

skuld — ikkje fekk samla seg til å «kjempa» 9. april eller i det heile å melda seg ved ei eller anna avdeling der dei var mobiliseringspliktige i tilfelle mobilisering og krig. Til dømes fordi dei gjekk som politikonstablar i Oslo eller Bergen, om dei aldri så mykje var sersjantar eller fenrikar. Poulsson, befaleselev 9. april, var med på 2. divisjons beafskolens lite heroiske ferd vekk frå fienden — mot svenskegrensa. I boka vedgår han at det berre var sjefen på 2. befalskole, kaptein Arne Sunde, blant befalet som heldt mål.

Sunde hadde vore NS heilt sidan partistarten i 1933. Etter krigen blei han, som andre NS-medlemmer, frådømt offisersembetet. Dei lettkjøpte påstandane blant folk om at NS-offiserar

sveik i 1940 og hadde hovudskulda for det ynkelege nederlaget er så langt frå verkelegheita som råd. Blant dei få offiserane som vart drepne i kamp med fienden var det såleis fleire som var NS-medlemmer. Men verjelause som NS-folka har vore sidan i og med folkedomen om at slik var det, har det blitt slik. Stikk i strid med den historiske verkelegheita.

Kva er det elles å seia om boka «Aksjon Vemork»? Ho verkar svært så enkel, ei heilt vanleg fortelling i kronologisk rekkefølgje. Epokegjerande, nyskapande, for ikkje å tenkja på tankevekkjande til forståing av 9. april og seinare, tykkjer eg slett ikkje ho er.

Men knapp og tørr — og sannferdig, ein diametral mot-

setnad til mykje dikt og fanteri som har vore skrive, men som folk elsker fordi dei ønskjer skyhøge forteljingar, gjerne etter målestokken «dess villare, dess betre».

Gjennom den andre boka er popularinstrykket om stordåd av uvanleg klasse i folkemytologien heller ikkje nett framstående. Snarare tvert imot, som han seier Darwin P. Boka ville elles tent på å ha vore skriven på nynorsk-dialekten i distriktet. Kor mykje meir ekte er til dømes ikkje Torolf Solheims siste bok frå dei same strøka, skriven på det talemålet folk brukar der.

Personane i «Jernring rundt Bjørn West» — som i Poulssons bok — hørde sjølvsagt til den vesle gruppe nordmenn som førte ein motstandskamp, om enn i

mindre heroisk målestokk enn etter godfolks oppfatning. Den store hop sto elles passiv og såg på, applauderte i løynd samtidig som dei heldt samfunnsmaskineriet i gong for okkupanten. Noko folk av løver er vi såmenn ikkje. Eg tykkjer elles denne siste boka er halden i ein litt bråkjekk tone. Folket i boka var stort sett nynorskbrukarar. Det er støl og sel og løe og gardar på dei kantar. I boka snakkar dei stort sett nynorsk dialekt i direkte tale, mens teksten elles er på bokmål — oppblande med litt aparte ord, som «regnet som sjoger fra alle berg», «uløyves rypejakt», «de trener trottig», temperaturen som «skifter på en kortens tid», «utfor låma» osv. Slikt verkar ikkje så ekte som om det same ord og uttrykk hadde vore i en nynorsk dialektsamheng.

Korleis det nå er med desse bøkene, så er historia og folkedommen både om 9. april og om okkupasjonstida, særleg om tungtvatn-operasjonen og om

(Forts. side 12)

Hvordan kan et rent smedeskrift om jødene tilbys norske skolebarn?

Av Arne Haugan

Fra Bærum bibliotek har jeg fått tilsendt brosjyren «Hva er INO», en slags bibliotekskatalog på 76 sider. INO viser seg å stå for «Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie», i sannhet en meget prangende tittel. Formann for instituttet oppgis å være Kåre Haugerud, som har undertegnet brosjyrens forord. Det opplyses at instituttets formål er å rette opp den norske okkupasjonshistorie fra 1940-45, som påstås å være «sterkt fortegnet». Instituttet gir en rekke tilbud, bibliotek- og veiledningstjeneste, boktjeneste, forlagsvirksomhet, kontakt med kildepersoner, osv. og tilbyr også økonomisk støtte til forskere, journalister, studenter og skoleelever.

Bjørnetjeneste

Så langt ser jo det hele rimelig ut. Jeg blir iallfall ikke opphisset over at krigstidens NS-sympatisører prøver å gi sitt bidrag til okkupasjonshistorien. Den kan sikkert trenge flere fasetter enn de offisielle fra de første etterkrigsår. Jeg synes Haagen Ringnes' talentfulle TV-serie viste dette.

Men når man begynner å gå skriften fra NS-medlemmer og instituttets katalog nærmere etter

i sømmene, blir man mildt sagt betenkt. Hvis dette skal være angrepsvinkelen for å rette opp okkupasjonshistorien, tror jeg NS-sympatisørene gjør seg selv en veldig bjørnetjeneste. Uten å ha hatt anledning til noen sympatisk gjennomgang av katalogens titler, får man et sterkt inntrykk av å være konfrontert med en — unnskyld — nazistisk søppelfylling, hvor løst og fast er tatt med, uten hensyn til opprinnelse eller kvalitet. Katalogen gir også inntrykk av en fabelaktig mangel på systematikk og orden. Det er en anretning av hummer og kanari. Blant annet er det en god del stoff om første verdenskrig og mellomkrigstiden. Det meste av dette er okkupasjonshistorien fullstendig uvedkommende. Men instituttet har passet på å få med i bibliografien mange standard historieverker fra etterkrigstiden. Jeg synes de virker som ulykkelige gisler mellom all nazipropagandaen. Heller ikke her er det noen antydning til systematikk, det hele virker svært tilfeldig.

Forferdelse

Et visst tyngdepunkt utgjør skrifter fra NS-medlemmer og frontkjempere, stort sett utgitt

på eget forlag. Det er heller ikke få NS-skrifter fra krigsårene, propaganda av reneste vann.

Virkelig forferdet blir man når man slår opp på stikkordet «jøde» som refererer seg til hele fjorten titler i bibliografien. Og hvilke titler og skrifter! Jeg skal nøye meg med å nevne fra side 50 «Nilus, S: Jødefaren. De verdensberømte jødiske protokoller. Vilhelm Prior». Dette kan vel ikke godt være noe annet enn «Zions vise protokoller», et fantastisk smedeskrift mot jødene som ble fabrikkert ved Tsarens hoff omkring århundreskiftet, og siden har vært en slags bibel for verdens antisemitter.

Man skulle forsvære at man i Norge 1983 får se dette svineri på trykk i en bibliotekskatalog. Og dette tilbys norske skoleelever, sammen med økonomisk støtte til «forskning»!

Finnes det ingen anstendige mennesker bak INO som kan få stoppet dette? Og som kan få luket ut mye av det øvrige som skjemmer INO's katalog? Hvis de vet sitt eget beste, bør de ikke vente med å aksjonere.

Arne Haugan
i «Morgenbladet»

Uberettiget oppstyr

Morgenbladet slår onsdag 11. mai opp på første side at Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie tilbyr smedeskrifter mot jøder. Førstesideoppslaget følges opp inne i avisen med et innlegg av Arne Haugan. Haugan retter grove anklager mot Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie, og kaller instituttets bibliotekskatalog «nazistisk søppelfylling».

En bibliotekskatalogs første bud er at den skal være fullstendig, dvs. omfatte alle titler i en samling. Derfor må man akseptere at bøker som man selv kanskje helst ville brenne på bokbålet finnes i en katalog. Utgive-

ren av en bibliotekskatalog kan rimeligvis ikke holdes ansvarlig for innholdet i alle bibliotekets bøker.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie's bibliotekskatalog er et nyttig hjelpemiddel for alle som skal skrive om okkupasjonshistorien. Fordi det dreier seg om et spesialbibliotek, inneholder samlingen naturlig nok bøker som de fleste kanskje anser som søppel. Av den grunn kan man ikke beskyldte utgiveren for å servere svineri på trykk. Bøkene finnes tross alt i en lukket spesialsamling som vel bare forskere vil oppsøke.

Skal Haugan først bruke tung ammunisjon, burde han lese igjennom bokenkatalogene fra Oslo's antikvariat. I samtlige vil han finne bøker som *Zions vises protokoller* og *Jødeproblemet og dets løsning* (Bokvennen, Norlis Antikvariat). Og hvorfor ikke ta en tur på Universitetsbiblioteket eller Deichmann? Jeg tror her Haugan på disse steder vil finne bedre dekning for sine ord nazistisk søppelfylling. Det er på disse stedene det store publikum vanker.

H. Schaanning

Som fanden leser bibelen

Redaktør Jahn Otto Johansen retter harde anklager mot Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) i sin artikkel «Rasistisk offensiv», Dagbladet lørdag 7. mai. Anklagen går ut på at vi driver med antisemittisk og rasistisk propaganda.

Grunnlaget for Jahn Otto Johansens konklusjon er en gjennomgåelse av vår bibliotekskatalog «Hva er INO?» Her har redaktøren funnet en rekke titler med antisemittisk og rasistisk innhold. Denne litteraturen skal vi altså — ifølge Johansen — under falske flagg pådytte stu-

denter og skoleelever.

INO har en av landets største samlinger av litteratur fra og om okkupasjonstiden. Denne samlingen omfatter flere tusen bind, deriblant en betydelig del av det som ble utgitt under okkupasjonstiden. Mange biblioteksbrukere har lenge etterlyst en oversikt over hva som finnes i samlingen. Skulle denne oversikten ha noen verdi, måtte den omfatte samtlige titler. Derfor er det kommet med bøker av antisemittisk og rasistisk innhold. Dette er bøker som ikke bare finnes i vårt bibliotek, men som redak-

tør Johansen vil finne i Universitetsbiblioteket og i en rekke folkebiblioteker. Sine «falske flagg» kan han i denne sammenheng søke i nesten samtlige bibliografier og bibliotekskataloger.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) har ikke noe ønske om å drive antisemittisk og rasistisk propaganda. Vårt formål er seriøs gransknings- og opplysningsvirksomhet om norsk okkupasjonshistorie 1940-1945, intet annet.

Kåre Haugerud, styreformann,
Institutt for Norsk
Okkupasjonshistorie

Rasistisk offensiv

(Dagbladet 7. mai):

Rasister av alle slag er på offensiven i det norske samfunn. Om det bør det ikke herske stor tvil, dersom man er villig til å se de mange tegn i tiden.

Det som gjør rasistenes framstøt så farlige, er at de er «organisert og arbeider på forskjellig nivå» — som det heter i en betimelig kommentar i det aller nyeste nummer av Immigranten. Jeg vil tilføye: Den rasistiske offensiven kommer på en tid da den slags fordommer finner bedre grobunn i vårt samfunn enn kanskje noen gang siden den annen verdenskrig. Sosiale og menneskelige problemer, særlig blant ungdommen, skaper et klima som er lett å utnytte.

Spekulerer

Rasistene, enten de optrer i nynazistisk forkledning eller på annen måte, spekulerer i barn og ungdom. Det kan de gjøre med et visst hell fordi denne generasjon møter en hardere sosial virkelighet enn man har vært vant til i etterkrigstiden og fordi samfunnet ikke har hatt noe åndelig beredskap mot disse krefter. Skolenes pensum og lærebøker er mildt sagt overfladisk. Det fins lite stoff om rasismens historie, selv Holocaust, og det formidles høyst utilstrekkelig kunnskap om innvandrernes situasjon og om de land og kulturer de representerer.

Dårlig organisert

Den anti-rasistiske virksomhet her i landet har vært svak. Den har — i motsetning til nynazistenes og andre rasistiske gruppers framstøt — ikke vært særlig godt organisert. Den har vært for tilfeldig, ofte avhengig av engasjementet til tilfeldige enkeltpersoner og grupper. Den har ikke hatt den holdningsskapende

effekt som er så nødvendig. Rasisme og fremmedhat må ikke sees isolert.

Antisemittisme og diskriminering av våre farvede immigranter er egentlig to sider av samme sak. Dette har da også nynazistene i USA og Storbritannia innsett når de hevder at «negermassene er biologisk underlegne og lette å manipulere (av jødene)».

Falske flagg

Det er ingen tilfeldighet at rasistene sender sitt propaganda-materiale nettopp til skoler og fagorganisasjoner der de håper å nå unge mennesker. Mye av denne virksomhet seiler under fask flagg, når f.eks. det notoriske Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) sprer sin katalog blant landets biblioteker. Her tilbys studenter og skoleelever bøker og skrifter fra et rikholdig bibliotek. Det kan på uinnvidde virke tilforlatelig. Men ser man nærmere på katalogen, finner man antisemittisk og rasistisk propaganda av verste kategori; mye av det utgitt like før og under krigen. F.eks. «Kvifor er Europa i kamp med bolsjevikane og jødane?», Herolden Forlag, eller Lorenz Christensens famøse «Den tredje ting», om «jødenes makt og mål», fra 1943. Det finnes også tallrike andre bøker og skrifter som forfekter det nazistiske syn på Palestina og det jødiske spørsmål.

Penger bak

At det står penger bak, viser tilbudet om økonomisk støtte til «forskningsprosjekter som fremmer Instituttets mål». Isolert sett er kanskje ikke INO-katalogen så interessant, men når man ser den i sammenheng med alt det andre ny-nazistiske og rasistiske materiale som nå spres i det norske samfunn, er det all grunn til å rope et varsko.

Sol, sommer . . .

Har du nettopp sendt inn bladpenger, kan du se bort fra nedenstående linjer. De gjelder nemlig bare lesere som IKKE

har betalt abonnementet, og som kanskje trenger et lite puff.

Du hører selvfølgelig ikke til disse? Eller hva?

Faktisk har vi en abonnentmasse mange avisutgivere misunner oss, men årlig er det likevel en god del av våre lesere som utsetter innbetalingen av bladpenger, hvilket skaper hodebry for oss som skal holde orden i systemet. Derfor, kjære leser, hjelp oss: Send in pengene nå.

Avisen er rimelig.

For Kr. 80,- (eller i lukket konvolutt Kr. 100,-) får du 10 nummer av FOLK OG LAND i postkassen gjennom året, og kanskje også ekstranummer.

Det er kanskje mange penger

for minstepensjonister, men utrolig nok er det dem som er først ute med betalingen.

For avisen betyr ethvert beløp svært meget, da utgiftene er skyhøye. Akkurat nå strømmer regningene inn, (den verste tid i året) og vi ber til vår Skaper om at noen av våre ildsjeler vil være særlig snille, med tanke på en gave til bladet. Slike skaper alltid jublende glede.

Som kjent jobber alle vi innen redaksjon og ekspedisjon uten lønn. Vi ofrer fritid og familiesamvær for at avisen skal komme ut. På alle mulige måter gjør vi vårt for at avisen skal kunne leve i mange år fremover. Det vil den også, med DIN hjelp, og ved at vi beskjerer utgiftene.

I den forbindelse er det vi har spart inn på portoutgiftene ved (Forts. side 11)

Svar fra INO til Arne Haugan

Man kjøper en pose drops. Et av dem har en smak man ikke liker. Derpå reklamerer man hele posen med ordene: «Hvordan kan et rent smaksdeleggende drops tilbys norske skolebarn? Det er med forferdelse man oppdager hva posen inneholder.»

Arne Haugan får tilsendt INO's bibliotekatalog fra Bærum bibliotek. «Uten», som han skriver, «å ha hatt anledning til noen systematisk gjennomgang av katalogens titler får man et sterkt inntrykk av å være konfrontert med en — unnskyld — nazistisk søppelfylling, hvor løst og fast er tatt med, uten hensyn til opprinnelse eller kvalitet», går han til angrep på den.

Vi kan berolige ham, vi er vant til det. Vi har snart 38 års erfaring i å bli angrepet uten at angriperen har satt seg inn i problematikken. Og vi kan forsikre om at *det eneste som interesserer oss er sannheten*, den hele og fulle sannhet, og derfor har vi også lagt opp INO's bibliotek på så bredt grunnlag som det har vært mulig for oss å gjøre det. Man må ikke glemme at frivillige bidrag og frivillig innsats har muliggjort det. Og vi er stolte av vårt bibliotek.

Hvis Arne Haugan ser på side VII—IX i oversikten foran i katalogen, vil han se at vi har

- 22 verker om konsentrasjonsleirene,
- 17 verker om motstandsbevegelsen,
- 29 verker om Tyskland — propaganda,
- 40 verker om Norge 1940—1945 generelt, sett fra alle synsvinkler,
- 26 verker om Sovjet,
- 36 verker om krigen i Norge, sett fra alle synsvinkler,

for bare å nevne noe av det over 1500 binds sterke bibliotek vi har. Vi vil ikke påvirke noen, og gjentar hva som ble skrevet ovenfor, vi vil ha sannheten.

Sol, sommer...

(Forts. fra side 10)

å sende ut avisen i massekorsbånd. Det sinker nok bladet noe, men hovedsaken er at det kommer.

Denne gang sender vi ut et dobbeltnummer for mai og juni. Vi håper du vil like det, og at det vil anspore deg til å nytte innbetalingskupongen som ligger inne i avisen.

La så sommeren komme med sol og varme, slik at vi styrket kan møtes igjen 1. september.

Inntil da tar avisen nemlig ferie.

GOD SOMMER, kjære leser, medkjempere og — motstandere.

Det finnes blandt disse også 14 bøker om jødespørsmålet, deres skjebne sto sentralt i forbindelse med «nazismen» og den 2. verdenskrig. Disse spenner fra E. Saxlunds bok «Jøder og gojim» utkommet i 1910 over H. Sachher: «Zionism and the Jewish Future», Murray, London 1917 til Johan Vogts «Det store brennoffer», Universitetsforlaget 1966.

Blandt disse er også «Nilus, S: Jødefaren. De verdensberømte jødiske protokoller. Wilhelm Prior». Vi er fullstendig klar over at vi har denne boken i biblioteket. Vi er også helt klar over hvor den ble fabrikkert. Det må da også være oss tillatt å ha bøker til skrekk og advarsel. Vi kan også røpe at vi har vært på jakt etter eksemplarer av Julius Streichers berømte «Der Stürmer» for å komplettere utvalget av publikasjoner av typen «vanvittig jødehet». Vi har også komplettert biblioteket siden katalogen kom ut i 1982 med Jan Otto Johansens to bøker om jødespørsmålet, slik at bøker under stikkordet «jøde» nå har kommet opp i seksten titler.

Arne Haugan skal ha ros for at han innrømmer oss retten til å gi vårt bidrag til okkupasjonshistorien, men vi synes det ryker av sur sensurrøk fra bokbål når han ber oss luke ut i biblioteket. Hvorfor ikke også be UB og Deichman luke ut i biblioteket. det kan være litt av hvert der også.

Det er heller ikke riktig at vi tilbyr norsk skoleungdom økonomisk støtte til forskning. «Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie kan yde økonomisk støtte til forskningsprosjekter som fremmer Instituttets formål» står det på side IV i forordet til katalogen, og at «Ansøking om økonomisk støtte stiles til INO's styre».

Det er mulig at det her burde vært presisert enda klarere at det dreier seg om forskning. Men neste avsnitt skulle etter vår mening gjøre dette klart, der det heter: «Vi hjelper hvert år forskere, forfattere, journalister, studenter og (understrekelsen er gjort her) skoleelever med deres skriftlige arbeider».

Naturligvis må vi tåle kritikk når vi går ut med vår bibliotek-katalog. Den er resultat av ikke bibliotekutdannet, frivillig kveldsinnsats. Men vi håper også at «Morgenbladet», som skal ha honnør for at de tok inn Arne Haugans debattinnlegg, også har spalteplass for et annet syn enn hans.

Vi vedlegger et eksemplar av INO's bibliotekatalog.

For styret i Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO)

Kåre Haugerud
formann

KJELL ASPAAS:

«ELVERUMSFULLMAKTEN» OG NYE LÆREBØKER

Fra «Skoleforum» 1977:

«På grunn av omveltningen i den høyere skole er der kommet nye lærebøker i historie. Jeg har ikke her tenkt å gi noen anmeldelse av eller foreta en gjennomgåelse av disse bøkene. Men det har slått meg med en viss forundring at det i et par av de bøkene jeg har kunnet kontrollere, finnes påstander som neppe er riktige. Jeg tenker i første rekke på det som fortelles om den såkalte Elverumsfullmakten av 9. april 1940.

I læreboken «Fortid og samtid. Norsk historie etter 1870» av Terje Halvorsen, Tore Linné Eriksen og Knut Eriksen står det følgende: «De første dagene etter 9. april var preget av usikkerhet og rådvillhet. Regjeringen, Stortinget og kongefamilien kom seg ut av hovedstaden. Under et møte på Elverum vedtok Stortinget at regjeringen skulle ha rett til å treffe alle nødvendige beslutninger på egen hånd til Stortinget kom sammen igjen («Elverumsfullmakten»).» (Side 117 — uthevelsen gjort av meg.

I Finn Holdens bok «Mot vår egen tid 1920—1945» blir det (på side 109) hevdet: «På flukten fra Oslo etter det tyske angrepet 9. april 1940 stanset kongen, regjeringen og Stortinget på Elverum. Her la stortingspresident C. J. Hambro i et ekstraordinært stortingsmøte fram en erklæring som ble vedtatt — Elverumsfullmakten:». (Uthevelsen gjort her.)

I en noe eldre bok om «Norge under okkupasjonen» (1965) av Chr. A. R. Christensen, som skrev for «ungdom i skolen som utenfor», finner man følgende formulering: «(...) I huj og hast ble alle ført videre med et ekstratog til Elverum, der dagens tredje stortingsmøte ble holdt seint på kvelden. Det viktigste som skjedde der, var at Stortinget enstemmig gjorde dette vedtaket: (Uth. her.) — Så følger «vedtaket» i sitat, og Chr. A. R. Christensen konkluderer: «Dette er den såkalte Elverumsfullmakten». (S. 32.)

Nu er det imidlertid fra flere hold blitt pekt på at det over-

hodet ikke fant sted noen avstemning over «Elverumsfullmakten»! At dette synes å være tilfelle, bekreftes av en rekke uttalelser og fremstillinger som er kommet etter krigen. (Bl.a. av stortingsmann Neri Valen i «Varden», Skien, i desember 1947.)

Siden det nu later til at «Elverumsfullmakten» skal bli stående i norsk offisiell historieskrivning som et enstemmig vedtak gjort av Stortinget, er det åpenbart lite man kan gjøre med den ting. Allikevel synes jeg faktisk at jeg for artighets skyld vil be «Skoleforum» — som jo har en viss utbredelse blant dem saken bør angå — om å gi meg anledning til å fremkomme med en «motforestilling» som bygger på et noe annet syn. En av de klarreste og mest oversiktlige utredninger jeg har funnet i mine studier av krig, okkupasjon og «rettsoppgjør», er skrevet av juristen C. H. B. Benneche. Han sier bl.a.:

«De anordninger og resolusjoner som Nygaardsvold-regjeringen utga under krigen i Norge fra 9. april til 7. juni 1940 og som de tidligere regjeringsmedlemmer etter flukten til England fortsatte med å utgi fra London i tiden 3/7 1940 til 9/3 1945 ble først gjort bekjent for nordmenne etter at det såkalte justisdepartement p.t. London i april 1945 hadde latt trykke et hefte betitelt «Samling provisoriske anordninger, kg. res. m.v. 1940—1945.»

«Samlingen (sier Benneche videre) innledes med et såkalt stortingsvedtak — siden kalt Elverumsfullmakten — i følgende lydelse: «1940, 9. april, stortingsvedtak (på Elverum) som enstemmig gir regjeringen fullmakt til å gjøre alle de vedtak som er påkrevd for å vareta rikets interesser inntil Stortinget — etter samråd med regjeringen og presidentskapet kan bli sammenkalt på ny.»

«Ansette norske jurister (påpeker Benneche) med professor Skeie i spissen, og en rekke fremstående norske borgere

sammen med dem, har betegnet Nygaardsvolds-regjeringens lovgivningsvirksomhet i England som ulovlig og uforpliktende for nordmennene.»

«Nygaardsvold, kretsen og deres tilhengere har derimot hevdet at virksomheten var fullt lovlig, idet den, som de påstod, var hjemlet for det første i den generalfullmakt regjeringen fikk av stortinget på Elverum den 9. april 1940 og for det annet i den konstitusjonelle nødrett. Begge påstander er uberettiget.»

... På stortingsmøtet i Elverum spurte representanten Førre hvilken hjemmel man hadde i grunnloven for en beslutning av den art som her omhandles. Stortingspresident Hambro svarte da: «Stortinget bekrefter alene ved sin beslutning den generelle adgang til å gi provisoriske anordninger som regjeringen har i den tid da stortinget ikke er samlet»...

Benneche kommenterer denne uttalelse slik: «Presidentens forslag gikk altså ut på at stortinget skulle bekrefte den generelle adgang regjeringen hadde til å gi provisoriske anordninger.» Over forslaget, som for øvrig var helt overflødig i betraktning av grunnlovens § 17, ble det imidlertid ikke votert (jfr. Moseid og Wrights uttalelser i Stortinget den 28/2 1946) og det kom derfor ikke til noe stortingsvedtak. (Uth. her.)

Jeg har altså nu kunnet henviser til tre fremstående politikere som alle sier at det ikke ble gjort noe stortingsvedtak — og videre underbygget med henvisning til en jurists kommentarer.

Og dermed er mitt ærend utført. (Skoleforum 1977)

Sjølvsagt var...

(Forts. fra side 16)

land? Og stridande mot folkeretten dersom det var slik at Norge fortsatt var i krig. Sjølvsagt var ikke Norge i krig. Landet var effektivt — mildt sagt — hærteke, og dei borte i London kunne aldri forplikta det norske folket til noko som helst.

Eystein Fjærli:
«DEN NORSKE HÆR
I STORBRITANNIA»
Tanum-Norli

Vil Ole Kristian Grimnes svare oss?

Fra en som undertegner seg «jössinglærer» har INO fått tilsendt ovenstående artikkel i SKOLEFORUM. Skrevet av lektor Kjell Aspaas i 1977. Læreren stiller — noe forkortet følgende spørsmål: «Når vedlagte er lest vennligst still dr. philos Ole Kristian Grimnes, som har sendt ut den siste læreboken om okkupasjonstiden — forøvrig glimrende skrevet — hva konsekvensen må bli når «Elverumsfullmakten» jo aldri ble gitt. Noe Aspaas' artikkel vel bringer bevis for?»

Ole Kristian Grimnes' bok heter «Norge under okkupasjonen», og sier på side 14: «... På Elverum ga Stortinget samme dag Regjeringen en generalfullmakt til å ivareta rikets interesser så lenge stortinget ikke var samlet («Elverumsfullmakten»). Det var ikke minst den fullmakten Regjeringen mente forpliktet den til å opprettholde en fri statsmakt. Fullmakten ble gitt enstemmig, uten at noen uttalte seg mot den.»

Siden votering ikke ble foretatt, kan vel heller ikke en slik

omfattende fullmakt være gitt??

Mangfoldig tusener år har vi NS-folk måtet sone i fangeleire og fengsler som følge av «Landssvikanordningen» gitt med hjemmel i den gitte fullmakten. Vennligst forklar oss dette herr Ole Kristian Grimnes. De får all den plass de trenger, og vi er takknemlige for svaret — hva det enn måtte inneholde — for vi har forstått at De fører ærlig manns tale.

Oslo, mai 1983
Redaksjonen

Grimnes oppfatter og forstår

Ole Kristian Grimnes, som var 8 år gammel da krig og okkupasjon var over, makter å beskrive NS uten pennen dyppet i lidenskapens blekk. Han gir en forklarende bakgrunn for hvorfor NS ble dannet, han fastslår at partiet oppstod på norsk jord uten initiativ utenfra, og at det hadde spesielle norske røtter. Han plasserer det også, synes jeg — der det hørte hjemme: — antimarxistisk, antisosialistisk og antikapitalistisk. Grimnes understreker hvordan NS utover i okkupasjonstiden mer og mer fikk føle belastningen ved å sitte med regeringsmakten mens levekårene ble verre, og undertrykkelsen øket. «Hvordan reaksjonene på denne utviklingen var innenfor NS, kjenner vi lite til, men enkelte tendenser kan skimtes. Innenfor NS var det antagelig en tendens til å leve i sin egen verden og ikke helt oppfatte de realitetene som partiet var omgitt av. Det kan registreres en økende frustrasjon og tyskfiendtlighet i kretsen av NS. — NS kom til å se på seg selv mer som en forsvaret av norske interesser mot tyskerne enn en forkjemper for slike interesser sammen med okkupanter. Etter krigen ble denne selvpoppfatning forsterket blant mange NS-folk i forbindelse med rettsoppgjøret.» Dette sitat fra Grimnes' lille bok synes jeg vidner om at forfatteren oppfatter og forstår.

Hvordan reaksjonene var innen NS, vet vi lite om, hevder forfatteren. Han skriver også i forordet at vi mangler gode, samlede fremstillinger av Nasjonal Samling, det tyske rikskommissariat og Wehrmacht 1940—1945. Kort sagt: — Fremstillingen av årene 1940—1945, «sett fra den annen side», har vi ennå ikke fått. Spørsmålet er: — Får vi det noen gang?

Jeg vet at generalsekretæren i NS, partiminister Rolf Jørgen Fuglesang (f. 1909) lenge har arbeidet med en bok. Det vil være av stor betydning om en slik kommer. Da jeg kjenner Fuglesang formoder jeg at han vil presentere noe ganske annet enn dobbeltforræderen Albert Speers ufyseligheter.

Mens vi venter på Rolf Jørgen Fuglesang «fra den annen side», utfordrer jeg ham til å kommentere Ole Kristian Grimnes' bok, i Morgenbladets spalte.

(C.C. i sin anmeldelse i Morgenbladet av Ole Kristian Grimnes: «Norge under okkupasjonen».)

AVERTER I

FOLK og LAND

Nå er vi blitt «nazi-landsforrædere»

Under ORDSKIFTE-spalten i DAG OG TID har det vært debatt om «Misvisande historieframstilling», der Reidar Caspersen fra Asker kom med et nytt ord: «Nazi-landsforrædere».

«I alle fall eg ville ikkje gå av vegen for straffesak om eg vart kalla «nazi-landsforræder», sier Leiv Storhaug i bladet den 7. april:»

«Historie er eit vanskeleg fag. Særleg samtidshistorie. Svein Blindheim har i bøker og artiklar synt seg ha eit betre grep på historie enn andre faghistorikarar. Reidar Caspersen skal eg i så måte ikkje seie noko om.

Men når eg les hans inlegg i nr. 7 og blar atende til nr. 48 må eg tenkje på Johan Vogts kronikk 10. august 1982 om «Sproget og dets makt over vår tankevirksomhet». Johan Vogt tok opp kampen mot dei «abstrakte substantivene» og «misbruk av våre bindeord». Han peikte på at vi har ei lang rekkje abstrakte substantiv som er mykje i bruk: Kapitalisme, sosialisme, kommunisme, liberalisme osv. Etter krigen kan det vel hende at nazisme (nasjonal-sosialisme) her i landet har vore mest i bruk i massemedia. Og som ein god nummer to — fascisme.

Johan Vogt gjev her eit godt råd: Vi kan måle den manglende gehalt i en avisartikkel eller en bok ved å telle opp hvor mange ganger forfatteren har boltret seg med slike løsaktige begreper.»

Nok eit godt råd kjem Johan Vogt med for den annen fallgrube — misbruk av bindeord: «Les en hvilken som helst avisartikkel, og sett en strek hver gang forfatteren bruker ordet «er», og tell opp: Hvor mange ganger er dette ordet brukt som om vi hadde å gjøre med en objektiv kjensgjerning, mens det bare er en angivelse av forfatterens subjektive mening.»

Dei to nemnde innlegg i Dag og Tid frå Reidar Caspersen synes gjere bruk av slike lause ord i omlag hundre tilfelle. Eit ordskifte med Reidar Caspersen synes ta karakter av debatten mellom Sanco Panza og Don Quijote. Eg saknar mot til å delta i den. Men hans nye ord «nazi-landsforrædere» må eg få seie litt om.

Etter å ha smakt på det eit par gonger i sitt fyrste inlegg, gjer Reidar Caspersen bruk av det heile seks gonger i siste innlegg. Og knyter ordet til navngjevne offiserar som var med i NS i okkupasjonstida. Ein av dei er kalla «nazi-landsforræder — politiker». Snakk om smør på flekk! Ein kunne mest le av det heile om det ikkje var så alvorleg. Om dei navngjevne ikkje lever i dag, så har dei etterlatte. All straff for NS-medlemskap m.v. blei sonet etter frigjøringa. Då kan slik ordbruk ikkje vere lovleg. Iallfall eg ville ikkje gå av vegen for straffesak om eg vart kalla «nazi-landsforræder».

Leiv Storhaug, Tønsberg

Landshövdingen ville gi Narvik til Russland

Ur Albert Engströms praktfulla verk «Zorn», utkommet på Bonniers förlag 1928, tillåta vi oss återgiva följande lilla just nu tänkvärda skildring (sid. 88):

«Vid en stor middag hos Zorn i Mora var även länets dåvarande hövdingg närvarande. Denne var en understucken radikal, en mycket svårdefinierbar man för övrigt. Man kom vid bordet in på politik och Rysslands strävan efter en isfri hamn i väster. I hastigheten undslapp det hövdingen en för svensk uerhörd tanke:

— Nå, om man ger dom Narvik och den allra nordligaste delen av Sverige — då upphör ju allt bråk och krigsfaran försvinner!

Det blev dödstyst vid bordet.

Zorn bröt tystnaden:

— Är det landshövdingen i Kopparbergs län som säger detta hos Anders Zorn?

— Jaha, det är det!

— Då har landshövdingen i Kopparbergs län ingenting att göra mera hos Anders Zorn.

— Vad menar du!

— Joho, säg till om din vagn!

Och landshövdingen i Kopparbergs län fick försvinna från bordet.

Så konsekvente burde vi alle være med de røde ledere som ønsker å gjøre oss til et Sovjet-Norge. Alle disse som trykker bødlenes hender og synger: «Nu dages det brødre, det lysner i Øst».

Utklippet er hentet fra Sven Lundehälls avis, «Frihetsfacklan», nr. 3 - 1983. Avisens adresse: 440 80 Ellös, Sverige.

Brev til den internasjonale Sakharov-komiteen

The International Sakharov Committee
P.O.B. 1035
1007 København K

Hermed vil jeg gjerne knytte et par bemerkninger til det sist utkomne DANIZDAT (nr. 37) der på side 7 sidestiller det norske blad Folk og Land med det herværende «Land og Folk». (Komm.)

Det er ubetinget forkert, hvis man betegner det norske blad som nazistisk og anti-demokratisk!

Jeg burde vide det, al den stund jeg har leveret — og leverer — flere artikler til det og kender (gennem korrespondance) personer bag det.

Sandt er det, at mange af de gamle norske Østfrontsoldater hører til læserkredsen.

Men det skulle være overflødig at påpege, at der var mange tusinde på Østfronten, som ikke var nationalsocialister, men slet og ret antikommunister.

Ved at sætte lighedstegn mellem nazisme og anti-kommunisme tjener De vore fælles fjenders interesse — mener jeg.

Videre vil jeg gjerne påpege, at den artikel om Holocaust — som De i sin tid bragte på forsiden af DANIZDAT nr. 14 i marts 1979 — også har været bragt i Folk og Land.

Jeg kan næppe forestille mig, at «Land og Folk» ville modtage og bringe en tilsvarende afstandtagende om kommunistiske grusomheder.

For næsten et halvt århundrede siden boede og arbejdede jeg i Tyskland — og i 3 år gjorde jeg tjeneste på Østfronten.

Som 18-19 årig havde man visse lig ikke megen politisk indsigt, og oplevelsen af Sovjet-Rusland tjente kun til at bestyrke, at det daværende tyske regime havde ubetinget ret — i hvert fald m.h.t. sine påstande om kommunismen som en pest. Efter 1945 fulgte en brat opvågning og mange skrækkelige erkendelser.

I næsten 25 år har jeg nu arbejdet for Vestens interesser og på enhver måde distanceret mig fra nationalsocialismens grusomheder.

Jeg synes, at idag — konfronteret med en skrækindjagende fremtid under sovjetisk dominans — er det på tide, at alle der har lært af fortiden holder

sammen. D.v.s. gamle kommunister der har fået øjnene op — og gamle nationalsocialister som har indset fejltagelser.

Vi har ikke råd til fjendskab i vore rækker!

I de sidste årtider har jeg haft megen kontakt med især amerikanske borgere og myndigheder og under USA-ophold vundet en række gode venner.

Tiden er sådan, at tidligere fjender nu er venner og tidligere venner — eller skal vi kalde dem allierede — nu er blevet fiender.

En af mine allerkæreste venner er jøde, og vi har talt meget om det der skete dengang — og i fællesskab grædt vore tårer over menneskenes dårskab.

Der må og skal komme en dag, hvor vi kan tage hverandre i hånden og ikke glemme, men begrave, fortiden.

Det er lykkedes mellem Tyskland og Frankrig, og det er lykkedes mellem Tyskland og USA — det SKAL også lykkes mellem os.

Som De utvivlsomt ved, har jeg i adskillige år været medarbejder ved flere såkaldt «højre-ekstremistiske» blade — Minut og Danske Tidende.

Ingen af disse aviser var nazistiske — tværtimod! Der er ikke skrevet een linie i dem til gunst for nazisme. Det giver jeg Dem mit ord på!

Men naturligvis var de klart anti-socialistiske i den forstand, at de bekæmpede socialismen som statssystem! Med alle dens tvangsforholdsregler — censur, løgn, bagvaskelse, terror og trusler.

Som vi ser det i alle lande der har dette system.

Jeg støtter Deres bevægelse efter beskeden evne — er på efterløn og har kun lidt undervisning i vintersæsonen og indenfor de få timer, det er tilladt mig at arbejde — men jeg ser meget gerne, at man søger at forene de kræfter som har eet fælles mål: at bekæmpe Sovjet med oplysning og argumentation.

At sådanne mennesker så ikke er enige om alt andet er for mig at se af sekundær interesse.

I hvert fald er det i Sovjets interesse, hvis vi går i opløsning i indbyrdes kævl og strid.

Med venlig hilsen
Claus Frost-Hansen (sign)

Virum Stations vej 149C
DK - 2830 Virum

Slik «historie ...

(Forts. fra side 9)

Bjørn West, framleis i stor grad basert på villeiande og feilaktige aksiom og halvsanningar. «Sanninga» er visst alt som er formålstenleg at folk skal tru. Og slik «historieskriving» og mytedanning har vi hatt heile tida etter krigen, mykje på grunn av NATO — og militærpolitikken vår, der politikarane må ta ho-

vukskulda for dei mange halv-sanningane — for å seia det pent.

Arnfinn Haga
JERNRING RUNDT
BJØRN WEST
Cappelen

Jens Anton Poulsson
AKSJON VEMORK
Vinterkrig på Hardangervidda
Gyldendal

(NY TID 28/4 1983)

FOR FEMTI ÅR SIDEN :

Nasjonal Samling blir til

Under overflaten arbeidet samfundets fiender med sine lumske metoder, og støttet til den sterkeste militærmakt i verden dengang, en stat som åpent forkynte at dens mål var å provosere fram en europeisk krig, for i krigens nød og kaos å omkape Europa til et SOVJET-EUROPA under Moskvass ledelse. Det første mål var etter Lenins plan et rødt Norge og et rødt Spania som skulde omklamre Europa som en knipetang. Og det endelige mål: Verdens forenede Sovjetrepublikker, innføringen av det kommunistiske system over hele verden etter sovjetrusisk mønster.

Når man kjenner kommunismens program, dens åpent uttalte mål, har sett systemet i praksis i Sovjetstaten og kjenner Den kommunistiske Internasjonales, Kominterns hele oppbygning og arbeidsmetoder, var det også lett å forstå at Norge allerede på dette tidspunkt var trukket inn i et spill, som vilde komme til å få skjebnesvangre følger.

De færreste forsto dog, slik som Vidkun Quisling, sammenhengene i det som skjedde, men det var tusener på tusener som ante og følte at vi var kommet ut på et skråplan som truet hele vår nasjonale eksistens.

Det var tusener på tusener av nasjonalsinnede kvinner og menn som også var blitt klar over partisystemets evneløshet og klassekampens forbannelse, og at vi måtte en veg ut av den tiltagende oppløsning.

Tiden syntes å være moden for en nasjonal reisning som måtte komme.

Flere tiltak, som viste at en slik reisning lå i luften, hadde også sett dagens lys, selv om ingen av dem bar kimen i seg til en revolusjonerende fornyelse, samtidig som de manglet den nødvendige ledelse og konstruktive idéer. Men de viste allikevel at trangen til noe nytt, til en ny og bedre samfunnsorden, var der. Blant slike tiltak kom som det første i 1927 Nasjonale Legion hvis saga var kort og beveget. Samme år kom Fedrelandslaget, som var klart antikommunistisk innstillet. Den veldige oppslutning ved starten viste at folk forsto den kommunistiske fare og vilde bekjempe den. Fedrelandslagets grunnfeil var imidlertid at det bygget på en borgerlig samling, en samlet front av de borgerlige partier mot marxistpartiene, i virkeligheten en samling av borgerskapet mot arbeiderklassen, hvilket nødvendigvis måtte føre til en ytterligere skjerping av klassekampen.

Der eksisterte også i årene før 1933 og etter, små grupper av det såkalte Norges nasjonalsosialistiske arbeiderparti, vesentlig ledet av gymnasiaster og stu-

denter. De bekjente seg til, og tok åpent standpunkt for nasjonalsosialismen i Tyskland. De hadde hakekorset som sitt merke og samme program som Det nasjonalsosialistiske tyske arbeiderparti.

I Oslo virket også i begynnelsen av 1933 en forening som kalte seg Den nasjonale Klubb, vesentlig bestående av studenter og yngre forretningsfolk som ønsket å orientere seg om tidens stadig mere aktuelle problemer. Klubben hadde ukentlige møter, og innbød etter tur en rekke ledende menn til å holde foredrag om forskjellige spørsmål. Men de fleste nøyet seg med å fortelle hva deres parti eller gruppe vilde gjøre eller hadde gjort, etter gammel oppskrift. Alle syntes å gå ut fra at den herskende tingenes tilstand med partisplittelse og klassekamp var uforanderlig.

Så en aften opptrådte der i denne forsamling en mann som talte på en helt ny måte, som forkynte en ny samfunnsorden, et nytt livssyn. Det var Vidkun Quisling. Han var kjent av alle etter sin store tale i stortinget året før og det var med ikke liten spenning at klubbens medlemmer var gått til dette møte. Og fra det øyeblikk Quisling hadde lagt fram sine idéer og tanker hadde han forsamlings umiddelbare tilslutning. Endelig en fører som kunde vise veien ut av vanskelighetene, som kunde stå i spissen for den nasjonale reisning.

På et møte like før påske kunde så formannen i Den nasjonale Klubb opplyse at Quisling etter sterke opfordringer hadde besluttet å starte en ny bevegelse og gi den navnet *Nasjonal Samling*. Han henstillet til medlemmene å støtte Quisling.

Det ble samtidig meddelt at der som merke for bevegelsen var valgt det historiske Olavskorset i de gamle norske farver rødt og gull. Også det vakte begeistring.

En liste ble lagt ut og tilhørerne oppfordret til å tegne seg som medlemmer. En flerhet av de tilstedeværende meldte seg straks til tjeneste.

I februar 1933 var bonderegjeringen blitt avløst av en ny regjering Mowinkel. Quisling hadde som forsvarsminister i bonderegjeringen gjort de største anstrengelser for å få Bondepartiet til å gå inn for en ny nasjonal politikk, men det var forgjeves. De bestemmende ledere, og de anonyme trådtrekkere bak dem, satt altfor godt forankret i det gamle systemet.

Arbeidet med Nordiske Folkereisning var stillet i bero den tid Quisling satt i bonderegjeringen, men arbeidet ble nå tatt opp igjen og planer drøftet for å om-danne Nordiske Folkereisning

til en politisk organisasjon. På denne tid hadde Bondepartiet sitt store møte i Oslo, og samme aften satt Quisling sammen med noen venner, Fredrik Prytz, Ragnar Hvosslef og W. F. K. Christie.

Utpå kvelden kom meldingen om at Hundseid var gjenvalgt som formann i Bondepartiet, hvilket var ensbetydende med at noe samarbeide ikke kunde komme istand og at Bondepartiet ikke kom til å gå inn for en nyorientering overensstemmende med tidens krav.

Da Quisling kom inn og meddelte dette resultat tilføyde han:

«No vil Nasjonal Samling bli satt ut i livet.»

Det ble deretter definitivt besluttet at Nordiske Folkereisning skulde omdannet til et politisk parti under navn av *Nasjonal Samling*, og stå fram for offentligheten 17. mai.

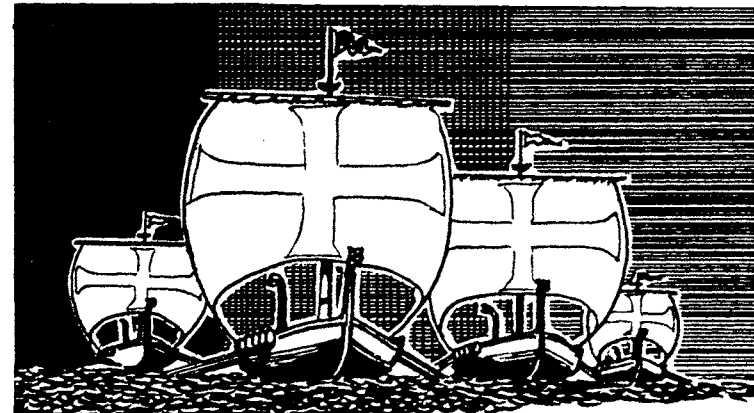
Fra protokollen for Nordiske Folkereisnings Politiske Komité 10. mars 1933 gjengis:

1. Der besluttet konstituert et politisk parti «Nasjonal Samling» som opptar i seg den allerede eksisterende organisasjon «Nordisk Folkereisning». Det besluttet gjort til gjenstand for senere forhandlinger i hvilken utstrekning «Nasjonal Samling» ved høstens valg skal opptre selvstendig eller i samarbeide med borgerlige partier.
2. Der besluttet utsendt til en rekke personer en kort oversikt over «Nasjonal Samling»s retningslinjer i den hensikt snarest mulig å få nedsatt en finanskomité. Oversikten vedliggjer protokollen.
3. Der vedtokes instruks for den politiske komité. Instruksen vedliggjer protokollen.

NS var imidlertid ikke et parti i alminnelig forstand, men kjernen til en *folkereisning*, som av hensyn til valgloven måtte registreres som et politisk parti, for å kunne delta i valgkampen.

Snart var arbeidet i full gang, kontorer ble leiet i Prinsensgate 7b. Stoler, skrivepult og annet nødvendig utstyr ble samlet inn hos interesserte og sympatiserende, det nødvendige personale ansatt etterhvert, og i den utstrekning økonomien tillot. Der ble opprettet avdelinger for presse, propaganda, organisasjon, videre et politisk utvalg, et eget kontor for Akershus og Oslo fylker, der ble opnevnt fylkesførere og fylkestyre for Oslo, og de nødvendige fylkessekretærer ansatt.

Det første møte med bevegelsens Fører, og de nye tilhengere ble holdt i kontoret i Prinsensgate den 15. mai. Der var 35—40 interesserte tilstede, mest medlemmer fra Den nasjonale Klubb. Møblelementet var meget sparsomt, tilhørerne måtte stå, mens der var skaffet tilveie en

stol til Føreren, samt en talerstol. Quisling meddelte da blant annet i sin tale at bevegelsen vilde tre fram for offentligheten to dager senere, den 17. mai.

16. mai lot Quisling sin oppfordring til *Nasjonal Samling* offentliggjøre i Tidens Tegn.

Der var stor interesse og begeistring blant de aktive som var kommet med og allerede dagen etter, 17. mai, gikk den første aksjon av stabelen. En stor plakett ble laget istand og på den malt med store bokstaver:

MELD DEG INN I
NASJONAL SAMLING

Med denne plakaten sto tre studenter i duskelue på Karl Johans gate 17. mai og vervet de første medlemmer på åpen gate. Det var Rolf Jørgen Fuglesang, Bjarne Holst og Knut Carlson, alle tre stud. jur. Der ble tegnet 58 medlemmer og mesteparten av disse har fortsatt som aktive kampfeller gjennom alle år.

Det var 17. mai og det var rimelig at mange av dem som hadde vennet seg til å betrakte den dagen vesentlig som en dag viet til rangel, dans, alkohol og konditoribesøk, ikke likte dette innslaget i nasjonaldagen.

Det var imidlertid 58 av de forbipasserende som forsto at det virkelig var noe som var ved å skje, at en nasjonal reisning var født, og at verden sto ved inngangen til en ny tid.

Fra denne dag regnes Nasjonal Samlings stiftelsesdag.

Den nasjonale reisning er begynt.

Det nye politiske parti som gikk inn for å avskaffe partiene var blitt virkelighet.

Det var oppstått en organisert bevegelse som bærer av en ny livsanskuelse og en ny politisk orden, et «parti» med det mål å sprengte partiene og samle folket.

28. juni ble nedenstående skrivelse sendt Justisdepartementet:

Til Justisdepartementet, Oslo.

I henhold til lov om Stortingsvalg anmeldes herved som partinavn

NASJONAL SAMLING (NS)
Organisasjonen ble stiftet i Oslo 17. mars 1931 under navn av «Den Nordiske Folkereisning i Norge», og gikk over til poli-

tisk parti fra 16. mai i år med navn av Nasjonal Samling.

Ærbødigst
For Nasjonal Samling
Vidkun Quisling (sign.)

Studentene var blant de mest aktive i den første tiden og da mange av dem skulde hjem i sommerferien ble der straks laget en organisasjonsinstruks, og med den i lommen dro de hver til sitt hjemsted for å gå igang med arbeidet der. De første NS lag ble organisert i løpet av sommeren. Men de medlemmer som var igjen i byen arbeidet ikke mindre intenst. I Prinsensgate var virksomheten i full gang. Bevegelsens første pionerer var stadig påferde overalt og de måtte gjøre all slags arbeide. De gikk ærend, de klistret plakater, delte ut løpesedler, snekret og hamret, og alltid på farten for å spre kjennskap til den nye bevegelsen. I en fart skulde en helt ny organisasjon stilles på beina for å tåle den veldige påkjenning som et stortingsvalg var etter den gamle oppskrift. Penger måtte skaffes, folk ansettes og frivillige medhjelpere settes i arbeide på alle kanter.

Også utenfor Oslo ble på den tiden arrangert endel mere halvoffisielle møter, hvortil var innbudt en rekke personer for å drøfte situasjonen, og hvor Føreren holdt en innledende tale. Således på Hamar 28. mai, i Festiviteten, fra hvilket møte forøvrig utgikk den første henvendelse utad om å slutte opp om NS. Der ble den første lokalavdeling av NS — Hamar Lag — stiftet. På Victoria Hotell i Gjøvik ble også på samme måten i juni måned innbudt endel interesserte, likeså på Hønefoss, hvor lokale NS-avdelinger ble opprettet.

Allerede 2. mars 1933 hadde Quisling hatt en artikkel over hele første og annen side i «Tidens Tegn» med titelen: *Retningslinjer*, hvor han redegjorde for sitt forhold til Bondepartiet, samtidig som han anga retningslinjene for en ny politikk, slik som de senere ble utformet i NS program. 16. mai kom deretter, som nevnt, en ny stor artikkel i «Tidens Tegn» under overskriften: *Nasjonal Samling*.

(Forts. side 15)

NS' Ungdomsfylking – et herlig ungdomsminne

NOEN GLIMT FRA VÅR UNGDOMSBEVEGELSE HISTORIE

Den som skriver dette, meldte seg i november 1934, tretten år gammel, inn i NS Ungdomsfylking og var senere aktiv der sammenhengende frem til 8. mai 1945. Når man nå tenker tilbake på disse årene, er det først og fremst én ting å si: I et bedre miljø kunne en ungdom vanskelig vokse opp. Det var tvers gjennom sunt og godt og var en bærer av de gode, gamle normer som i dag nærmest er en saga blott. Stikkordet for hele virksomheten var ordet «høvisk». Man skulle opføre seg så man ikke hadde skam av det.

Hva var det vi drev med? Langt på vei var det hva enhver sunn ungdom tar seg til: Turer, leirer, idrett. Ellers var det selvfølgelig en del forskjell på tiden før og under okkupasjonen. Før krigen drev vi en iherdig møtevirksomhet, internt i studiensirkler hvor vi studerte alle mulige ideologier, utad i oppmarsjer med etterfølgende propagandamøter, som delvis fant sted innendørs og delvis ute på torv og streder. Det vi propaganderte for, var at vårt folk måtte stå sammen på tvers av alle skiller for å verne vår nasjonale arv, vår frihet og rett. Vi talte uopphørlig for et sterkere forsvar, for lengre øvelsestid og bedre våpen, og etter at den annen verdenskrig hadde brutt ut, også for at Norge skulle være nøytralt og aktivt verne sin nøytralitet.

En av våre hjertesaker var den frivillige arbeidstjenesten. Den tok til i 1934 i Malvik utenfor Trondheim. Senere var det frivillige arbeidstjenesteleirer, arrangert av NSUF, hver sommer frem til og med 1939 både i Trøndelag og på Østlandet. Denne delen av ungdomsfylkingen var utskilt i en egen organisasjon, Frivillig Norsk Arbeidstjeneste tilsluttet Nasjonal Samling. Arbeidstjenesten hadde to siktepunkter: For det første ville vi være med på å rydde ny norsk produktiv jord, og for det annet, og det var minst like viktig: Vi ville slå bro over klasseskillene ved at unge mennesker fra alle samfunnslag sto sammen i hardt,

fysisk arbeide.

Under okkupasjonen fikk selvfølgelig arbeidet i NSUF et noe annet preg, men det skal jeg komme tilbake til noe senere i artikkelen.

Ingen benekter at NS var et parti med stor oppslutning fra unge mennesker. Men hvor stor var egentlig dets ungdomsbevegelse? For å gi et riktig bilde av dette, må vi betrakte tre perioder hver for seg. For det første er det tidsrommet 1934–36, for det annet årene etter valgnerlaget og Hjorts uttrekken, og for det tredje okkupasjonstiden.

I.

Nasjonal Samlings Ungdomsfylking (til å begynne med Den Nasjonale Ungdomsfylking) ble stiftet i august 1933 etter initiativ av Rolf Jørgen Fuglesang, som også ble dens første landsleder. Han ble imidlertid etter relativt kort tid avløst av Øyvind Rye Florentz, som etter en tid overga ledelsen til Kåre Martin. Han satt med dette tillitsvervet til sommeren 1940.

I løpet av svært kort tid ble det dannet NS Ungdomslag en lang rekke steder. En gjennomgang av avisene «Nasjonal Samling» og «Fritt Folk» og av tidskriftet «NS-ungdommen» for årene 1934–36 gir følgende bilde:

I Østfold var Sarpsborg et klart sentrum med ungdomslag ikke bare i selve byen, men også i Skjeberg, Tune og Borge. I dette fylke var det også NS ungdomslag i Halden og Fredrikstad.

I Follo var det tre lag: Drøbak, As og Ski.

Oslo hadde solide lag i sentrum, men også godt utbygget virksomhet i utkanten og omegnen. Det var organiserte lag på Bygdøy og Ullevål, på Huseby, i Vestre Aker, Østre og Vestre Bærum, på Stabekk og i Asker. I nordre del av Akershus var bare Eidsvoll organisert.

I Hedmark var det organiserte ungdomslag i Brumunddal, på Hamar, Ottestad og Ilseng, i Løten og Elverum. Særlig var Elverum meget aktivt.

I Oppland var virksomheten vesentlig konsentrert om Gjøvik med lag på Raufoss og Nygård foruten i selve byen. Ellers i fylket var det lag på Dokka.

Buskerud hadde fire lag: Hønefoss, Lier, Drammen og Kongsberg.

Vestfold var solid utbygget med lag i alle byene: Holmestrand, Horten, Tønsberg, Sandefjord og Larvik.

I Telemark hadde NSUF stor tyngde med utbyggede lag i Bjørkedal, Brevik, Porsgrunn, Skien, Ulefoss, Notodden og Rjukan.

I Aust-Agder var det et meget sterkt lag i Arendal og ett på Holt landbruksskole.

I en fylkesfjorerrapport fra årsskiftet 1935/36 har jeg funnet en antydning om at det var 2 eller 3 ungdomslag i Vest-Agder, men jeg har ikke kunnet fastslå hvor de var.

I Rogaland var det ihvertfall NSUF-lag i Bryne, i Stavanger, Skudeneshavn, Kopervik og Haugesund.

Tre lag ligger i og rundt Bergen: Laksevåg, Fana og Bergen.

I Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal har jeg ikke funnet spor etter noe lag.

I Sør-Trøndelag var det NSUF-lag i Trondheim og på Røros.

Lenger nord har jeg bare funnet opplysninger om et eneste lag, nemlig i Vadsø.

En rekke steder var lagene utbygget med jentelag og gutteavdeling (for gutter under 16 år) i tillegg til det vanlige laget.

Hvor mange medlemmer hadde NSUF på denne tiden? Det vet vi ikke særlig mye om, men noen antydninger er det. As rapporterer 121 medlemmer, Porsgrunn 60 og Holt landbruksskole 12. I Trondheim er det aldri færre enn 200 tilstede på medlemsmøtene.

At disse tilsammen ca. 60 ungdomslagene — og sannsynligvis var det i virkeligheten noen flere — hadde tilsammen 3–4000 medlemmer, skulle vel være et forsiktig anslag.

At man i løpet av disse drøye tre år kom så langt, synes jeg personlig er ganske imponerende.

II.

Når det ble en nokså dyptgripende forandring i slutten av 1936 og begynnelsen av 1937, var ikke grunnen så mye det nokså skuffende valgresultatet som advokat Hjorts illojalitet overfor Quisling og hans uttrekken av partiet. Hjort hadde ikke så mye følge utenfor Oslo og Akershus, men striden på toppplan førte til at mange tillitsmenn og medlemmer sank hen i passivitet. I denne situasjonen viste det seg svært mange steder at de ganske unge grep roret også i selve partiet. Ungdomslage-

ne holdt da opp med å opptre som egne enheter og gikk isteden inn som integrerte deler av selve partiet. Vi vet imidlertid at det ihvertfall fantes selvstendige ungdomslag følgende steder:

Oslo, Østre Aker, Hamar, Gjøvik, Nygard, Raufoss, Snerthingdal, Drammen, Kongsberg, Skien, Arendal, Bergen, Voss, Molde, Orkdal, Røros, Trondheim og Bodø. De siste fem lagene lå under det såkalte Nordafjellssekretariatet som ble drevet av frivillige krefter i Trondheim.

I Oslo, Drammen og Trondheim var det både jentelag og guttehirde i tillegg til de vanlige lagene.

Videre forteller «Nasjonal-Ungdommen», som NSUF's organ nå het, at det var arbeide i gang for å reorganisere eller nyanne ungdomslag på følgende steder:

Halden, Sarpsborg, Fredrikstad, Mysen, Ljan, Bjørnøa, Otta, Hønefoss, Porsgrunn, Flekkefjord, Vormeland, Ølve, Dyrdal i Sogn, Heimdal, Narvik og Tromsø. Vi vet ikke med sikkerhet om noen av disse lag ble endelig stiftet før 9. april 1940.

Hvor mange medlemmer hadde NSUF i perioden 1937–9. april 1940? Det eneste holdpunkt vi har, er at «Nasjonal-Ungdommen» utkom i et opplag på 1 200. En del eksemplarer ble selvfølgelig delt ut i propagandaøyemed, men på den annen side vet jeg at bladet slett ikke nådde frem til alle NSUF-medlemmer.

Som før nevnt var Frivillig Norsk Arbeidstjeneste tilsluttet Nasjonal Samling aktiv i hele denne perioden med leirer hver sommer både på Østlandet og i Trøndelag.

III.

Frem til 9. april 1940 hadde det ikke vært noen øvre aldersgrense for medlemskap i NSUF, men stort sett kan man si at ungdomslagene omfattet dem som ikke hadde stemmerett, hvilket vil si at de var under 23 år. Her skjedde det en forandring sommeren 1940, idet alle som var over 18 år, ble overført til partiet. Det ble disse ungdoms-årgangene som ihvertfall til å begynne med dannet hovedtyngden i Hirden og Kvinnehirden. NSUF på sin side ble inndelt i fire grupper: Unghird (gutter 14–18 år), jentehird (jenter 14–18 år), guttehirde (gutter 10–14 år) og småhird (jenter 10–14 år).

Før okkupasjonen hadde det ikke vært noe gradsystem i NSUF, men det ble nå innført. Gradene var de samme som i hirden (lagfører, furér, kommandersjant, troppsfører, nest-sveitfører, sveitfører, fylkingfører, nestregimentfører og regimentfører), men man hadde en forstavelse etter hvilken avdeling

vedkommende tjenestegjorde i, f.eks. ungsveitfører, jentesveitfører osv. Gradene ble utdelt med stor forsiktighet. Landslederen hadde graden av ungregimentfører, men ellers hadde man det første året ikke høyere grader enn sveitfører. Etter det var det lenge bare en eneste ungfylkingfører i landet. Først mot slutten av okkupasjonen ble det tildelt noen få grader på samme eller høyere nivå.

Den utvikling som her er nevnt, kom i gang etter at det på forsommeren 1940 ble etablert et beskjedent sekretariat med fast ansatte, noe man ikke hadde hatt siden tidlig i 1937. En landssekretær ble ansatt i juni 1940.

Man gikk straks i gang med å styrke organisasjonen over hele landet. I så godt som alle fylker ble det ansatt fylkesungdomsledere, senere også fylkesjenteledere og ledere for guttehirde og småhird. Disse ledere sørget for at det snarest mulig ble utnevnt ungdomsledere i kretsene og lagene (kommunene). Man må ikke her forveksle graden lagfører med tillitsvervet lagundomsleder. En lagundomsleder fikk sin grad etter hvor mange medlemmer han ledet. Ungtroppfører (36 medlemmer) var f.eks. en nokså vanlig grad for en lagundomsleder. Det tilsvarende gjaldt lagjentelederen osv.

Høsten 1940 ble minister Axel Stang utnevnt til NS Ungdomsfører, og det førte etterhvert til en organisatorisk omdannelse. Den tidligere NSUF's Landsledelse ble omgjort til Ungdomsførerenes Stab, og istedenfor en landsleder fikk man en stabssleder som ansvarlig for det daglige arbeide. Ved siden av seg hadde han en landsjenteleder og ledere for guttehirde og småhird. Dessuten ble det bygget ut en rekke spesialavdelinger: Organisasjonsavdeling, personalavdeling, propagandaavdeling, presseavdeling, idrettsavdeling, opplæringsavdeling, utenriksavdeling og økonomiavdeling. Mange fylkesorganisasjoner fikk også tilsvarende avdelinger, eller ihvertfall noen av dem.

Nevnes bør også i høy grad de spesialorganisasjoner som oppsto innenfor rammen av NSUF. *Ungghirdmarinen* sto under ledelse av meget dyktige, yngre marineoffiserer og ble etterhvert en mønsteravdeling. *Landtjenesten* ble også meget omfattende. Den begynte med deltagelse i den såkalte Germanske Landtjeneste som holdt til i Wartheland og Danzig-Westpreussen. Der deltok NSUF med en styrke på 200 jenter og gutter sammen med en rekke andre germanske og baltiske ungdomsorganisasjoner. Fra NSUF's side ble vår Germanske Landtjeneste sett på som en representasjonsavdeling (Forts. side 15)

NS ungdomsfylking . . .

(Forts. fra side 14)

overfor Hitler-Jugend, og som sådan gjorde den stor nytte. Om trent samtidig grunnla man Norsk Landtjeneste, som var delt i to: Onnehjelpen, der et stort antall ungdommer gjorde «matauk»-tjeneste hver sommer, og de permanente leirer, som skulle gi byungdom anledning til å utdanne seg til bønder, om de hadde lyst.

Store begivenheter var Ungdommens Sommer- og Vinterleker der hundrevis av ungdommer deltok i forskjellige idrettskonkurranser.

Et stort antall flere uker lange førerkurs ble holdt. Landtjenesten hadde sin egen permanente førerskole. Ellers ble jo førerproblemet etterhvert nokså påtrengende, ikke bare fordi organisasjonen vokste, men også fordi mange særlig gutteledere, etterhvert reiste til fronten. Utvilsomt ville NSUF blitt en større og kraftigere organisasjon om så ikke hadde skjedd, men vi anså fronttjeneste som livsviktig for vårt land.

Loven om nasjonal ungdomstjeneste kom i februar 1942, og den vakte en god del indre opposisjon fordi mange ledere mente at tiden på ingen måte var inne for noe slikt. Denne

skepsis deltes nok også av Ungdomsføreren, Axel Stang. I et intervju han ga da loven kom, ga han sterkt uttrykk for at den ville bli praktisert med ytterste lempe. Nøyaktig det skjedde da også. Loven ble brukt i meget liten utstrekning, og da først og fremst i enkelte bygder der NS hadde et forholdsvis sterkt grep på opinionen. Slike bygdesamfunn fantes nemlig også.

I 1942 ble NSUF medlem av Det europeiske Ungdomsforbund, som ble stiftet i Wien det året. Som en anerkjennelse av NSUF's utmerkede innsats for landtjenesten både ute og hjemme, fikk vi ledelsen av forbundets avdeling for bondekultur og landtjeneste.

Likedan som Hitler-Jugend hadde sin utsending ved Ungdomsføreren Stab, hadde NSUF en utsending ved Reichsjugendführung. Han var slik plassert at han kunne virke som en meget nyttig etterretningskilde for vår regjering.

«Nasjonal-Ungdommen» utkom regelmessig under hele okkupasjonen, frem til årsskiftet 1941/42 som ukeavis og senere som månedsmagasin med godt utstyr. NSUF's førerorgan het først «Vardevakt» og deretter

«Skuggsjå». Det hadde tildels en ideologisk tyngde som ble tatt alvorlig i partiet.

I og med at NSUF nå bare omfattet aldersklassene 10—18 år, var det ikke unaturlig at virksomheten langt på vei tok preg av speiderarbeide. En del høyere ledere mente imidlertid at dette tok for mye overhånd, og at man måtte forsterke den politiske virksomheten. Det kom til et stort oppgjør om dette på landsmøtet i Kviteseid sommeren 1944. De politiske aktivistene tapte og ble senere fratatt sine stillinger i NSUF. Det gjaldt i stor utstrekning ledere som hadde vært sammenhengende aktive nesten fra partiets stiftelse.

Hvor stor var NSUF i denne tiden? Ganske raskt vokste medlemstallet til ca. 6000, og på dette nivå holdt det seg helt til okkupasjonens slutt til tross for at man hvert år måtte avgi den eldste årsklasse til partiet.

Vi som tilbragte en stor del av vår opvekst i denne organisasjonen, er taknemlig for det vi opplevde, lærte og erfarte som medlemmer i den. Til tross for at vi gjennom hele vårt liv har måttet lide for dette medlemskap, er det sjelden å treffe noen som benekter at NSUF har hatt en hel del å si for deres utvikling. De fleste ser tilbake på disse årene med adskillig glede.

NSUF-leder

Nasjonal Samling blir til . . .

(Forts. fra side 13)

Denne artikkel ble senere utgitt som særtrykk under titelen *Oppfordring til nasjonal samling* og delt ut i stort opplag. Nederst på siste side var anbragt en talong til utfylling for den som ønsket å bli medlem.

I Prinsensgate 7b hersket feberaktig aktivitet. Ungdom av alle aldre gikk straks i gang med det såkalte *Agitasjonskorpset*, hvis formål var å spre Quislings opprop og annet propaganda-materiell. Det ble delt ut på gater og streder, benkesliterne på Karl Johan fikk sitt eksemplar og tok høflig imot. Men så satte motstanderne inn og stikkordet *Fascisme* ble satt i omløp. Og da ble det liv. Korpsets deltagere måtte ordne seg med biler og i dem lå lageret av brosjyrer; ble det slagsmål et sted kunne man kjøre vekk og begynne et annet

sted.

Agitasjonskorpset arbeidet imidlertid ikke bare i Oslo, men over store deler av Østlandet, snart var det tur til Horten, snart til Tønsberg, så på Eidsvoll, i Drammen o.s.v. På Farris Bad ved Larvik holdt Høyre sit landsmøte med representanter fra hele landet. Mens representantene en dag vederkveget seg på en utflykt, dukket agitasjonskorpset opp og sørget for at «Oppfordring til Nasjonal Samling» ble lagt inn på hver eneste representants rom. I Fredrikstad var det stor fotballkamp og da massen strømmet ut sto det NS-ungdom ved alle utganger og delte ut sine opprop. Slik ble det arbeidet over alt den første sommeren. Land og strand rundt gikk det med lastebiler. Natt som dag, søndager som

hverdager var unge kvinner og menn på farten for å spre opplysning om den nye tid.

Det første offentlige møte ble holdt på Ullern Middelskole utenfor Oslo 7. juni 1933 med Vidkun Quisling som taler.

Det viste seg påkrevet å få et organisert *ordensvern* og flere mindre avdelinger ble opprettet og brukt under møtene foran valget.

Arbeidet var i full gang.

I august 1933 tok daværende stud. jur. Fuglesang sammen med to andre medlemmer initiativ til dannelsen av en ungdomsorganisasjon tilsluttet NS. Føreren godkjente forslaget og *Den nasjonale Ungdomsfylking* ble dannet, med Fuglesang som den første landsleder. Navnet ble senere endret til Nasjonal Samlings Ungdomsfylking (NSUF).

Den 8. september 1933 innkalte landslederen i Ungdomsfylkingen til det konstituerende møte i NS Studentgruppe (senere kalt Studentfylkingen). Den fikk på kort tid over to hundre medlemmer og var i 1933 den største aktive politiske gruppe ved Universitetet i Oslo.

En rekke av de unge krefter fra Ungdomsfylkingen og Studentgruppen er gjennom alle år forblitt aktive kjempere i bevegelsen og har nådd fremtredende verv i parti og stat.

De første forberedelser var gjort til det veldige oppgjør som foresto.

Den organiserte kamp for Norges frihet og selvstendighet var gått inn i sin første fase.

Slektens vandring

*Viden om har slekten vandret
siden smien vi forlot
hvor den store skaper hamret
løs i dristig skapermot.*

*Gud er slektens skaperevne,
vide utsyn, sterke tro.
over avgrunner og kløfter
bygger bare d å d e n bro.*

*Uopphørlig har Guds vilje
drevet oss på veien fram —
det å s v i k e , tape kallet
var en evig, blodig skam.*

*Fremad drives vi ved flammen
av en sterk men usett ånd —
viljen herdet hard som stålet
i vår Mesters skaperhånd.*

*Flammen — det er seirens fane,
selve viljen, når det gjelder,
til å stå om enn du faller.
Viljen frigjør eller feller!*

Kai Normann

Laubærkransen

Har De lest LAURBÆRKRANSEN? Et dikt til minne om Vidkun Quisling. Det er skrevet av vår nasjonale dikter, Kai Normann, som så altfor tidlig gikk bort.

Diktet bør leses av alle, og nettopp nå, 50 år etter at Vidkun Quisling startet Nasjonal Samling, er tiden inne til å gjøre det. Bestill LAURBÆRKRANSEN gjennom Boktjenesten. Det koster kr. 20,—.

Kai Normann

Nasjonal Samlings historiske kamp

Praktserien «Nasjonal Samlings historiske kamp» skulle etter planen utgis våren 1945. Blix Forlag hadde første prøvebind ferdig, men rakk ikke utsendelsen på grunn av «visse begivenheter».

Det eneste eksisterende eksemplar av boken ligger på Universitetsbiblioteket, (lånes ikke ut) mens manuskriptene til annet bind befinner seg i Riksarkivet.

Verket er tilegnet minnet om dem som falt i kampen mot bolsjevismen, og gir en dokumentasjon av de hendelser som danner milesteinene på Nasjonal Samlings kampfylte og slitsomme ferd frem til skjebneåret 1940.

Forskere av Nasjonal Samling har her meget å hente.

Einar Syvertsen var aktiv i NS helt fra begynnelsen i 1933 og fulgte partiet helt til slutten i 1945. Lojalt fulgte han hele veien Vidkun Quislings linje.

«Også dette bør være sagt» er erindringene om denne svært omskiftelige tiden. Forfatteren beretter om det politiske miljøet han deltok i på Gjøvik, veien inn i Nasjonal Samling og opplevelser i førkrigstid, under okkupasjonen og oppgjøret etterpå.

Kr. 75,-

Engelskmennene holdt general Ruge for narr i 1940

I sin bok «Unngå å irritere til general Ruge fra imperiets fienden» skriver Lars Borgersrud at den britiske secret servicemannen Frank Foley fikk den britiske militær-attachéen King-Salter til å underslå et telegram

generalstab i april dagene 1940. «På samme måte underslo King-Salter Ruge's telegram i sin rapport om møtet til London», forteller Borgersrud (side 122-23).

FOR FEMTI ÅR SIDEN :

Da kampen startet

Oglo, den 12. mai 1935

Herr redaktør.

Jeg tillater mig hoslagt å oversende Dem en "opfordring til nasjonal samling", - for det tilfelle at det skulde passe Dem å inn ta denne opfordring i Deres avis. Hvis De kommer til å gjøre dette, tør jeg be Dem ikke å trykke opfordringen før tirsdag morgen, den 16. mai, forat den såvidt mulig kan fremkomme samtidig i pressen.

Grunnen til at jeg har satt mig i spissen for arbeidet med dannelse av en sådan nasjonal samling påtvers av partiene vil fremgå av innledningen. De vil også derav se at det ikke er min hensikt å opta nogen kamp mot et nasjonalt innstillede og samfundsbevarende partier. Hva jeg utsender er ikke et kampsignal, men et samlingssignal. Jeg skulde derfor anta at det vil være av interesse for Dem å gjøre Deres lesere bekjent med grunnene til det skritt jeg tar, samt de retningslinjer hvorefter jeg akter å arbeide.

Erbedigst

Quisling

Vidkun Quisling

Du ville redde folk og land.
Du var som morgenrøden
i innsatsviljen, ærlig, sann ...
For det du gikk i døden.

Du spente viljens buesnor
til bære eller briste!
Du var jo drømmeren som tror,
som kjemper til det siste ...

Kai Normann

Skal vi le eller gråte?

Oddlo Erichsen har skrevet en roman, «Brannsåret». Den forteller om en nordmann som under krigen tjenestegjorde som soldat på Østfronten. (Les anmeldelsen i dette nummer.) Anmelderen i Andøyposten diskuterer forfatterens synspunkter, og i anmeldelsen står det: — Vi kommer ikke utenom det faktum at forfatteren selv gikk tyskernes ærend under krigen. Oddlo Erichsen klaget uttalelsen til Pressens Faglige utvalg. Han opplyste at han hadde vært medlem av Nasjonal Samling og at han aldri hadde lagt skjul på det. — Men jeg har aldri gått tyskernes ærend, er heller ikke dømt for det, men kun for medlemsskap i partiet, skriver han. I sin avgjørelse peker utvalget på at bokanmelderen bruker omskrivningen «gikk tyskernes ærend under krigen». Utvalget kan ikke se at dette skulle inneholde noe annet og mer belastende enn om det direkte ble fortalt om medlemsskap i NS. Skal vi le eller gråte?

Redaksjonen avsluttet 27. mai

FOR FEMTI ÅR SIDEN :

Oppfordring til Nasjonal Samling

Tatortet representant - frukten i det øvrige Skandinavia - på de Britiske øer og i det tyske rike. En selvstendig konsekvens av dette forhold vilde det være om disse tre grupper, den nordiske, den britiske og den tyske, søkte frem til former for en Nordisk Blokkdannelse - et Nordisk Forbund, med felles myndighet, med felles indre frihandel, og med en felles utenrikspolitikk, som hadde som mål å brette andre land og multigrupper inn i det nordiske frihandelsområdet.

En sådan Blokkdannelse vilde i langt høyere grad enn noen annen multigruppering, og i langt høyere grad enn Folkeforbundet, kunne bære garantier for en virkelig fredelig verdensutvikling. Det vil være den nasjonale Samlings mål i sin utenrikspolitikk bevisst å virke for dannelsen av et sådant Nordisk Forbund.

~~Nasjonal Samling er samling på alle de nordiske grunnene~~
~~Nordisk forbund~~
Den folkeakt som vi håper er i Europa
III.

Jeg oppfordrer positivt tenkende mennesker av alle samfundslag, i og utenfor partiene, arbeidere, borgere og bønder, til å gå inn for det forsonings- og samlingsarbeid som her er foreslått. Således som situasjonen utvikler sig er det plikt for alle til å ta standpunkt til tidens politiske problemer. Det krever både deres egne interesser, hensynet til landet og til kommende slekter. I alle nasjoners liv er det øieblikke, da nasjonen ved samlet innsats kan legge grunnen for lange tiders fremgangsrik utvikling, eller ved likegaldighet og forsømmelse forskjertse mulighetene og øde landet for generasjoner fremover, ja for alle tider. Sådanne skjebnester under gjennomlever vårt folk nu. Det er forblindelse å tro at dette er noget som ordner sig av sig selv.

Men det er min overbevisning at en dyktig nasjonal regjering av ansvarsbevisste og nasjonalsinnede menn med skapende idéer, som ubundet av vanlig partipolitikk får arbeide for en reising av vårt samfund efter ovennevnte retningslinjer, vil kunne legge grunnen for gode tider for alle i vårt land, og for en ny nasjonal vekst.

Vårt motto er: Fred - Orden - Rettfærd.

Vi bekjemper byttepolitikken og de halve standpunkter, splittelsen i partier og klasser, og alle dem som lever av en sådan splittelse.

VI VIL SKAPE ET SAMLET OG NYTT NORGE MED GODE OG RETTFÆRDIGE KÅR FOR ALLE.

Vidkun Quisling

Selvsagt var ikke Norge i krig

I «Dag og Tid» har Svein Blindheim anmeldt Eystein Fjærli's bok DEN NORSKE HÆR I STORBRITANNIA. (Tanum Norli) Vi har klippet en liten del av den: — Likevel, ho er avslørande på mange måtar. Til dømes kor dårleg styresmakterne stelte seg dersom meininga verkeleg var å føre krigen vidare. Då Hærens Overkommando etablerte seg i Norway House i London 20. juni 1940, besto staben berre av to mann: generalmajor Carl S. Fleischer og kaptein i generalstaben Aage R. Pran. Sanneleg kan ein spørje om kvifor ei regjering som sa ho ville føre krig, ikkje tok med seg fagfolk? Det var dei som var vilige til å følgje med frå Tromsø til Storbritannia. Generalstabsløytnant Henrik Skougard til land som hevder å vere alliert. dømes. Men då han ikkje fekk Fleischer, som tok spørsmålet opp med Nygaardsvold-regjeringa. Ellers var det, slik eg hugsar sladder i London i 1941-42, verdig reaksjon: Regjeringa ville ikkje gå til utskriving av verneplikte, berre basere seg på frivillige. Tru det eller ei, av ei Unni Diesen har mye forvitneleg regjering i krig! Det same kan å seie om den ting; ho følgde seiest om vedtaket vedrørende oss meir enn 4000 internerte, norske soldatar i Sverige: Vi blei Fleischer innkalt til War Office, der spørsmålet var om nordmennene ville fortsette krigen mot Tyskland. Sjølv sagt er det eit meningslaust spørsmål til ein øverstkommanderande frå eit løytnant. Generalstabsløytnant Henrik Skougard til land som hevder å vere alliert. dømes. Men då han ikkje fekk Fleischer, som tok spørsmålet opp med Nygaardsvold-regjeringa. Ellers var det, slik eg hugsar sladder i London i 1941-42, verdig reaksjon: Regjeringa ville ikkje gå til utskriving av verneplikte, berre basere seg på frivillige. Tru det eller ei, av ei Unni Diesen har mye forvitneleg regjering i krig! Det same kan å seie om den ting; ho følgde seiest om vedtaket vedrørende oss meir enn 4000 internerte, norske soldatar i Sverige: Vi blei Fleischer innkalt til War Of-

(Forts. side 11)